

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Reforma mechanismu hlasování v Radě guvernérů Evropské centrální banky
Reform of the Voting Mechanism in the Governing Council of the European Central Bank

Student: Bc. Martina Pilařová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Kateřina Dvoroková

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 29. dubna 2011

.....
Bc. Martina Pilařová

Na tomto místě bych chtěla poděkovat paní Ing. Kateřině Dvorokové za odborné vedení diplomové práce a podnětné konzultace.

Obsah:

1 ÚVOD.....	1
2 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE V ES/EU ...	3
2.1 VZNIK HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE V EU	3
2.1.1 Wernerova zpráva	3
2.1.2 Evropský měnový systém	5
2.1.3 Delorova zpráva.....	6
2.2 PRÁVNÍ UKOTVENÍ HOSPODÁŘSKÉ A MĚNOVÉ UNIE.....	7
2.2.1 Maastrichtská smlouva.....	8
2.2.2 Amsterodamská smlouva	8
2.2.3 Lisabonská smlouva.....	8
2.3 VYMEZENÍ NÁZVOSLOVÍ MĚNOVÉ POLITIKY EU	9
2.4 EVROPSKÝ SYSTÉM CENTRÁLNÍCH BANK.....	11
2.4.1 Národní centrální banky.....	14
2.5 VZNIK ECB	15
2.5.1 Funkce ECB	16
2.5.2 Orgány ECB.....	16
2.5.3 Základní kapitál ECB.....	23
2.5.4 Nezávislost ECB	23
3 SROVNÁNÍ ROZHODOVACÍCH SYSTÉMŮ UPLATŇOVANÝCH VE VÝZNAMNÝCH SVĚTOVÝCH CENTRÁLNÍCH BANKÁCH.....	26
3.1 CHARAKTERISTIKA SYSTÉMU ROZHODOVÁNÍ VE FEDERÁLNÍM REZERVNÍM SYSTÉMU 26	
3.1.1 Organizační struktura FED	27
3.1.2 Systém rozhodování ve FED.....	29
3.1.3 Srovnání FED a ECB	30
3.2 CHARAKTERISTIKA SYSTÉMU HLASOVÁNÍ V BUNDESBANKY PŘED VSTUPEM DO EUROZÓNY	31
3.2.1 Organizační struktura Bundesbanky před přijetím eura	32
3.2.2 Srovnání Bundesbanky a ECB.....	34
3.3 MODEL SYSTÉMU HLASOVÁNÍ V ROZHODOVACÍCH ORGÁNECH	35
3.3.1 Centralizovaný model	38
3.3.2 Hlasování s různou vahou jednotlivých guvernérů národních centrálních bank	39
3.3.3 Vytvoření skupin zastupujících při hlasování více národních centrálních bank	40
3.3.4 Asymetrická rotace národních centrálních bank při hlasování	40
4 NOVÝ SYSTÉM HLASOVÁNÍ V RADĚ GUVERNÉRŮ ECB A ANALÝZA JEHO PROTIKLADNÝCH ASPEKTŮ	44
4.1 REFORMA HLASOVÁNÍ V RADĚ GUVERNÉRŮ EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY.....	44
4.1.1 Principy nového systému hlasování	49
4.2 ANALÝZA SILNÝCH A SLABÝCH STRÁNEK NOVÉHO SYSTÉMU HLASOVÁNÍ V RADĚ GUVERNÉRŮ ECB	51
4.3 NÁVRHY A ALTERNATIVNÍ PŘÍSTUPY PRO DALŠÍ REFORMY SYSTÉMU ROZHODOVÁNÍ V RADĚ GUVERNÉRŮ ECB.....	53
4.3.1 Zastánci národních zájmů	54
4.3.2 Zastánci hlubší reformy ECB.....	54
4.3.3 Postoj a doporučení Evropské komise	55

5 ZÁVĚR.....	57
SEZNAM LITERATURY	59
SEZNAM ZKRATEK	
SEZNAM OBRÁZKŮ	
SEZNAM TABULEK	
SEZNAM PŘÍLOH	

1 Úvod

Evropská unie (dále jen EU) má v současné době 27 členů a do budoucna počítá s rozšiřováním o další státy. Tento proces sebou přináší mnoho nových příležitostí, ale i výzev, které jsou mimo jiné spjaty s efektivním a účinným fungováním evropských institucí.

Se zvětšujícím se počtem členů EU dochází i k nárůstu zemí vstupujících do eurozóny. Zvyšující se množství zemí eurozóny tak přirozeně vyvolalo potřebu reformovat mechanismus hlasování v Radě guvernérů Evropské centrální banky (dále jen ECB) a udržet rychlé a účinné rozhodování o měnové politice i v rozšířené eurozóně. Toho by podle nového návrhu mělo být dosaženo zavedením tzv. rotačního systému hlasování v Radě guvernérů ECB. Ten se však mnohdy stává předmětem negativního hodnocení a kritiky. Cílem této práce je tedy analyzovat budoucí mechanismus rozhodování v Radě guvernérů ECB, posoudit jeho silné a slabé stránky a zhodnotit perspektivu zavedení tohoto systému do praxe.

K pochopení výše zmiňované problematiky je však potřeba objasnit, co předcházelo vytvoření ECB, její strukturu a funkci. Druhá kapitola, jejíž název je „*Institucionální rámec Hospodářské a měnové unie v EU/ES*“, se tedy zabývá vznikem a vývojem Hospodářské a měnové unie, přičemž plynule přechází k samotné charakteristice ECB. Z druhé kapitoly je možné vyčíst, že struktura orgánů i současný proces hlasování v Radě guvernérů je poměrně složitý a s přibývajícími členy eurozóny se diskutuje o snižování jeho flexibility a efektivnosti. Tímto problémem se zabývají další dvě kapitoly.

Třetí část diplomové práce se nazývá „*Srovnání rozhodovacích systémů uplatňovaných ve významných světových centrálních bankách*“ a jsou zde rozebrány jak praktické příklady již existujících rozhodovacích mechanismů uplatňovaných v orgánech světových centrálních bank, tak i teoretické modely, jež by mohly být uplatněny pro případ Rady guvernérů ECB. Vzhledem k povaze ECB a jejího silného postavení a významu eura je možné tento způsob rozhodování srovnávat s americkým Federálním rezervním systémem či německou Bundesbankou ještě před vstupem do eurozóny, která v té době byla považována za model pro formování ECB. V první úseku třetí kapitoly jsou popsány

vrcholné orgány těchto dvou institucí a není zde opomenuto ani jejich srovnání s ECB. Další část se pak věnuje popisu několika možných teoretických modelů hlasování v rozhodovacích orgánech, přičemž je zvláštní důraz kladen i na shrnutí kritérií, která by měl flexibilní a efektivní systém hlasování splňovat.

Čtvrtá kapitola se jmenuje „*Nový systém hlasování v Radě guvernérů Evropské centrální banky a analýza jeho protikladných aspektů*“ a jak už název napovídá, představuje a popisuje konkrétní návrh reformy nového tzv. rotačního mechanismu hlasování, který by měl být aplikován na Radu guvernérů ECB, jakmile eurozóna překročí hranici osmnácti členů. Součástí je i charakteristika základních principů, na kterých by měl být nový systém postaven. Dále se tato kapitola věnuje sumarizaci a analýze jednotlivých pozitivních, ale i negativních aspektů a pohledů, které schválení reformy vyvolalo. Jsou zde vyličený silné stránky navrženého rotačního mechanismu hlasování, ale i důvody hovořící pro opětovné zvážení a přehodnocení tohoto modelu. V závěru jsou proto uvedeny návrhy a alternativní přístupy pro další možnou reformu systému rozhodování v Radě guvernérů ECB. Nechybí ani vyjádření a postoj Evropské komise, která ve svém prohlášení uvedla řadu doporučení, jež rovněž prokázala, že otázka reformy Rady guvernérů ECB by neměla být uzavřena, ale naopak by ji měla být věnována větší pozornost a prostor pro další diskuse a případné návrhy pro modifikaci.

Ke zpracování diplomové práce bylo použito několik metod. V první části je aplikována převážně historická metoda, poté následuje metoda komparace a dedukce. Pro třetí kapitolu byla zvolena analýza a následná syntéza zjištěných poznatků. Data a informace pro účely diplomové práce byly čerpány z odborné, především zahraniční, literatury a dostupných informačních zdrojů.

Je zde ověřována hypotéza, že nový návrh reformy mechanismu hlasování v Radě guvernérů ECB v důsledku svého charakteru nepředstavuje efektivní systém pro rychlé a účinné rozhodování o dalším směřování měnové politiky eurozóny.

2 Institucionální rámec Hospodářské a měnové unie v ES/EU

Jak už bylo zmíněno v úvodu, představení institucionálního rámce Hospodářské a měnové unie v ES/EU, ale i seznámení s její historií a vznikem, hraje klíčovou roli pro správné porozumění navrhované reformy Rady guvernérů ECB. Tato kapitola se tedy věnuje vývoji integračního procesu, který vedl k vytvoření Hospodářské a měnové unie (dále jen HMU), ale rovněž i jejímu právnímu ukotvení či řídicím orgánům, které měnovou politiku implementují do praxe. Během procesu vytváření HMU došlo k založení Evropského systému centrálních bank (dále jen ESCB) v čele s ECB, jejichž základní charakteristika a struktura je popsána v druhé části této kapitoly.

2.1 Vznik Hospodářské a měnové unie v EU

Po skončení druhé světové války byly měnové operace mezi většinou evropských zemí uskutečňovány na základě dvoustranných dohod či bretton-woodského měnového systému¹. V průběhu 60. let však stále častěji docházelo k výkyvům amerického dolaru a narušování měnové stability. Vzhledem k narůstajícím problémům se proto začalo uvažovat o vytvoření měnové unie a užší hospodářské spolupráci mezi evropskými státy.

2.1.1 Wernerova zpráva

První krok k zavedení HMU se uskutečnil v roce 1969 na konferenci v Haagu v Holandsku. Evropská rada zde pověřila skupinu expertů pod vedením lucemburského ministerského předsedy Pierra Wenera vypracováním konkrétního návrhu vedoucího k vytvoření evropské měnové unie (dále jen EMU²). Tento plán byl Wernerovým výborem předložen Radě ministrů 8. října 1970 v podobě dokumentu označovaného jako

---

¹ Mezinárodní měnový systém, jehož hlavním prvkem byl americký dolar. Jeho základy byly z americké iniciativy položeny na konferenci 44 států v Bretton Woods v USA 1.-21.7.1944. Na konferenci došlo zároveň k založení Světové banky a Mezinárodního měnového fondu. Státy zúčastněné na systému se zavázaly k dodržování pevných směnových kurzů a neomezování pohybu mezinárodního kapitálu.

² Zkratka EMU může být v jistých případech zavádějící, neboť v některé literatuře je používána jako označení pro Hospodářskou a měnovou unii (angl. Economic and Monetary Union). Pro účely této práce však bude respektováno české názvosloví:

- zkratka EMU bude vždy vyjadřovat evropskou měnovou unii
- zkratka HMU bude vždy vyjadřovat Hospodářskou a měnovou unii

tzv. Wernerova zpráva³. Na základě tohoto plánu mělo během deseti let dojít k třístupňové realizaci EMU, která by se vyznačovala⁴:

- neodvolatelným pevným devizovým kurzem bez fluktuačního pásma,
- jednotnou měnovou politikou řízenou centrální měnovou institucí,
- centralizovaným rozhodováním o hospodářské a rozpočtové politice, přičemž zodpovědnost nositelů tohoto rozhodování by byla vůči Evropskému parlamentu.

Tento plán také doporučoval zavedení neomezené směnitelnosti národních měn, uvolnění přeshraničního pohybu kapitálu, sjednocení daňových soustav apod.

V roce 1971 došlo ke zhroucení bretton-woodského systému. Došlo tak k uvolnění směnných kurzů většiny zemí Evropských společenství (dále jen ES) a následně k ropnému šoku. Ambiciózní cíle Wernerovy zprávy se nedařilo naplňovat a plán byl odsunut na neurčito.

Členské země ES se však ještě tentýž rok dohodly, že budou udržovat kurz svých národních měn vůči dolaru v rozpětí $\pm 2,25\%$. V následujícím roce vznikl systém kurzové vazby, kde bylo oscilační pásmo, ve kterém se mohou pohybovat vzájemné kurzy měn členských zemí, stanoveno na $\pm 1,125\%$. Vůči dolaru pak parity měn mohly nadále kolísat v rozpětí $\pm 4,5\%$ (jednalo se o tzv. hada v tunelu)⁵.

Znehodnocování dolaru však nadále pokračovalo a v březnu 1973 tak bylo od povinnosti intervenovat ve prospěch dolaru upuštěno. Tímto „had“ vystoupil z „tunelu“ a měny členů ES se vůči dolaru mohly volně pohybovat.

---

³ MARKOVÁ, Jana. Mezinárodní měnové instituce. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. 254 s. ISBN 80-245-0431-6.

⁴ KUBIŠTA, Václav. *Mezinárodní měnové vztahy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. 83 s. ISBN 80-245-0616-5.

⁵ Podle Markové (2002) se měly měnové kurzy států ES pohybovat vůči americkému dolaru v „tunelu“ o šířce $4,5\%$ (rozdíl mezi nejvyšším a nejnižším kurzem odvozených z měnových parit), jehož směr byl závislý na vývoj dolaru. Vzájemné kurzy národních měn členských zemí ES pak tvořily tzv. „hada“ o šířce $2,25\%$. Země Beneluxu navíc zúžily oscilační pásmo svých měn na $\pm 0,75\%$ od základní parity, a tím vznikl tzv. „červ v hadovi v tunelu“.

2.1.2 Evropský měnový systém

Přechod na systém volně pohyblivých měnových kurzů však způsoboval měnovou nestabilitu, která vyvolávala negativní vliv na další prohlubování evropské integrace a fungování již existujících mechanismů nastavených v rámci ES. Státy ES se tak snažily o urychlení procesu formování měnové integrace.

Druhý pokus o vytvoření HMU se uskutečnil v roce 1978 v Bruselu, kdy byl přijat návrh na vytvoření Evropského měnového systému (dále jen EMS). Jeho cílem bylo obnovení stability měnových kurzů mezi zeměmi Evropských společenství po rozpadu bretton-woodského systému a přispět tak k dalšímu prohloubení ekonomické integrace. Členem se mohli stát pouze státy ES, samotná účast v EMS však pro ně nebyla povinná. Do EMS se nicméně zapojili všichni členové tehdejších ES – Belgie, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Nizozemí, Německo a Velká Británie a postupně se do něj připojovaly země nově přistupující do ES⁶.

Evropský měnový systém byl spuštěn v roce 1979 a stál na třech základních, vzájemně propojených, pilířích⁷:

- Evropská měnová jednotka (*European Currency Unit* – dále jen ECU) – její hodnota byla odvozována z měnového koše, jenž byl sestaven z jednotlivých národních měn všech členů ES.
- Mechanismus směnných kurzů (*Exchange Rate Mechanism* – dále jen ERM) – byl postaven na intervencích centrálních bank, jejichž cílem byla stabilita měnových kurzů. Účastníci tohoto mechanismu měli povinnost udržovat vzájemné kurzy v rámci určitého povoleného rozpětí, tzv. horního a dolního intervenčního bodu, které bylo stanoveno ve výši $\pm 2,25\%$. Výjimku představovala Itálie, Španělsko, Portugalsko a Velká Británie, jež měly povoleno až $\pm 6\%$. Rozmezí mezi intervenčními body tak umožňovalo změny ve výši $4,5\%$, resp. 12% .
- Úvěrový mechanismus EMS – nástroje pro financování intervencí na ochranu fluktuálních pásem a pro překlenování dočasných problémů platebních bilancí členských zemí.

---

⁶ Řecko (1984), Španělsko a Portugalsko (1989), Finsko, Rakousko a Švédsko (1995)

⁷ MARKOVÁ, Jana. Mezinárodní měnové instituce. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. 254 s. ISBN 80-245-0431-6.

EMS od svého zavedení fungoval poměrně dobře a stabilně, bez změn kurzového rozpětí. Kvůli vysokým německým úrokovým sazbám, které Bundesbank používala jako nástroj v boji proti zvyšování inflace spojené s rostoucími výdaji na znovusjednocení Německa, však začalo v rámci celého systému ERM vznikat napětí. To posléze vyvrcholilo v největší měnovou krizi, která vypukla v letech 1992-1993⁸. Vlivem náhlých turbulencí a devalvací národních měn se dostal EMS do krize. V důsledku, této krize byla dne 2. srpna 1993 přijata nová pravidla o rozšíření oscilačního pásma – z původního rozmezí $\pm 2,25\%$ bylo stanoveno až na $\pm 15\%$. Tato krize však ukázala, že měnové politiky členských států se v posledních letech sblížily a díky tomu nedošlo k tak závažnému narušení měnové struktury, jako tomu bylo při krachu bretton-woodského systému.

2.1.3 Delorsova zpráva

Dalším významným dokumentem, který se zabýval procesem formování Hospodářské a měnové unie, byla Delorsova zpráva. Zpráva byla předložena Radě ministrů v dubnu 1989 a obsahovala třístupňový plán vytvoření HMU. První etapa zahrnovala hodnocení dosavadního procesu koordinace hospodářské a měnové integrace s poukazem na příčiny neúspěchu v této oblasti, druhá⁹ a třetí část se věnovala samotnému přechodu členských zemí ES k HMU. Tato zpráva byla založena na využití EMS a kladla velký důraz na prohlubující se koordinaci měnové politiky států.

Plán byl silně podporován zeměmi, jako jsou Francie a Belgie, naopak proti Delorsově zprávě se již tradičně postavila především Velká Británie, která se obávala ztráty své národní suverenity. Přestože v pohledu na Delorsovu zprávu byly členské státy ES velice nejednotné, dne 27. června 1989 bylo odsouhlaseno opatření pro zavedení první etapy ke dni 1. července 1990. První etapa pak měla být ukončena do 31. prosince 1993, kdy se předpokládalo završení procesu Jednotného vnitřního trhu (dále jen JVT)¹⁰ a ratifikování Maastrichtské smlouvy.

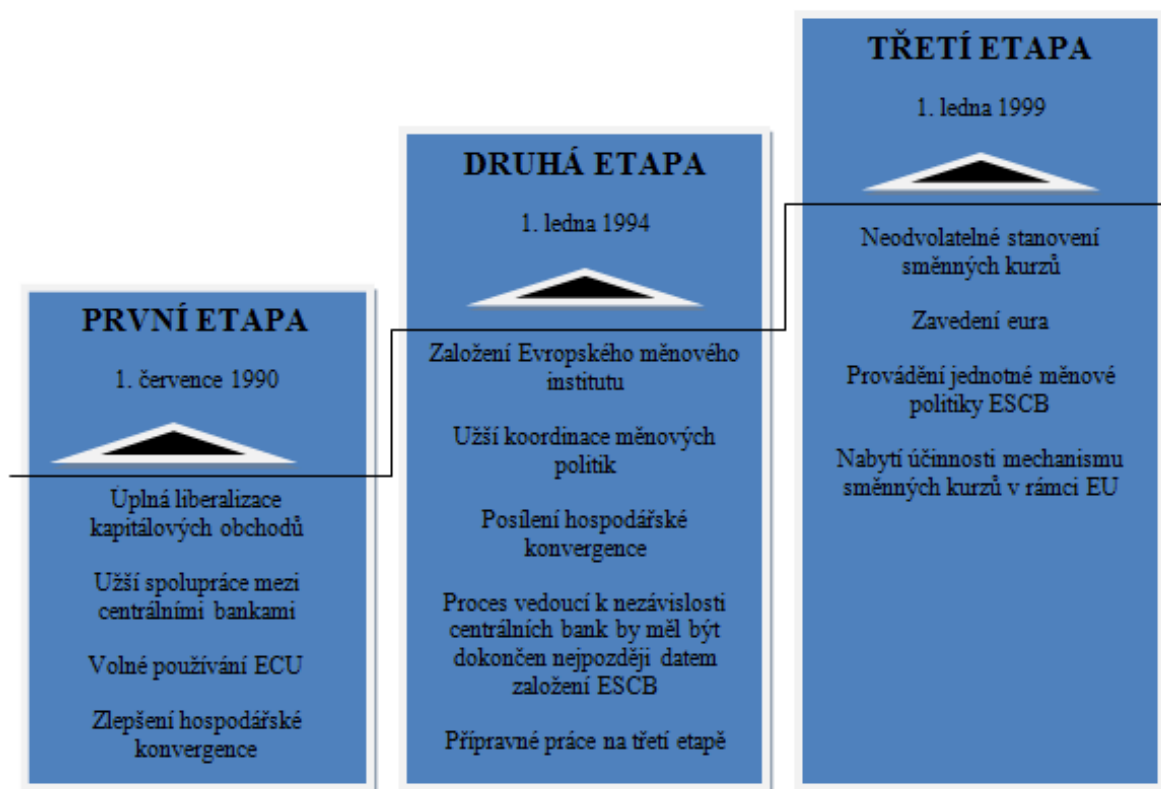
⁸ V období měnové krize již byla podepsána Maastrichtská smlouva, jež vzešla v platnost v roce 1993.

⁹ Během druhé etapy formování HMU, přesněji řečeno 1. ledna 1994, ustanoven Evropský měnový institut (dále jen EMI), jehož hlavním úkolem bylo posílení spolupráce mezi centrálními bankami, koordinace měnové politiky a provádění příprav nezbytných k ustanovení ECB a ESCB. EMI byl organizační předchůdce ECB, která ho ve třetí etapě vytváření měnové unie nahradila.

¹⁰ Jednotný vnitřní trh byl dokončen a zahájil svou činnost ke dni 1. ledna 1993.

Formování HMU bylo Maastrichtskou smlouvou rozděleno do tří základních fází, které byly vzájemně propojeny a postupně na sebe navazovaly. Během těchto tří etap došlo k vytvoření a završení HMU. Jednotlivé fáze jsou znázorněny v obrázku č. 2.1, na kterém je možné sledovat i rozdílnou délku a obsah jednotlivých období.

Obrázek č. 2.1: Etapy formování HMU

Zdroj: Evropská centrální banka (2006), vlastní zpracování

První fáze byla spíše zahajovacím stadiem pro vytváření HMU, zatímco v druhé již docházelo k zásadním rozhodnutím a přijímání konkrétních opatření. Na ni navázala třetí etapa, v rámci které došlo k započetí fungování eurozóny (viz kapitola 2.3).

2.2 Právní ukotvení Hospodářské a měnové unie

Hospodářská a měnová unie představuje nejvyšší stupeň ekonomické integrace založené na vnitřním trhu. Měnovou unií v současném evropském modelu je v právním smyslu možné vymezit existenci jednotné evropské měny euro a ECB, která je odpovědná za provádění společné měnové politiky eurozóny. Její principy a východiska jsou ukotvena v následujících smlouvách.

2.2.1 Maastrichtská smlouva

Smlouva o Evropské unii (dále jen EU) – Maastrichtská smlouva byla podepsána dne 7. února 1992 a v platnost vstoupila 1. listopadu 1993¹¹. Doplnjuje Římské smlouvy z roku 1957 o založení Evropského hospodářského společenství (dále jen EHS), ale pojednává i o dalším prohlubování a specifikování postupů pro formování HMU. Tato smlouva je vyvrcholením dlouhé cesty za vytvořením měnové unie Společenství a představuje právní rámec HMU. Součástí smlouvy je taktéž statut Evropského systému centrálních bank (dále jen ESCB) a Evropské centrální banky (dále jen ECB).

2.2.2 Amsterodamská smlouva

Amsterodamská smlouva byla podepsána v červnu 1997 (v platnost vstoupila 1. května 1999) a pozměňuje a nahrazuje Smlouvu o EU z roku 1992. Na základě Amsterodamské smlouvy byly rozšířeny kompetence EU, posílena pozice jejich orgánů a efektivita společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU. Přijetím Amsterodamské smlouvy rovněž dochází k přečíslování některých ustanovení předcházející dohody, což se dotklo i oblasti HMU.

2.2.3 Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva (nebo taktéž tzv. reformní) byla podepsána 13. prosince 2007 a v platnost vstoupila po více než dvou letech, 1. prosince 2009. Tato nejnovější smlouva přinesla mimo jiné i řadu změn týkajících se HMU.

Institucionální změny

Institucionální změny zavedené přijetím Lisabonské smlouvy se v rámci měnové politiky týkají především orgánů ESCB, ECB a kritérií vstupu do eurozóny. Smlouva navíc poprvé zavedla označení eura jako společné měny EU (doposud byl v primární legislativě používán název evropské měnové jednotky – ECU). K dalším důležitým formálním změnám patří zakotvení pojmu eurosystém jako označení pro ECB a centrální banky zemí eurozóny a označení euroskupiny (viz kapitola 2.3).

---

¹¹ Nabytím platnosti Maastrichtské smlouvy bylo pojmenování Evropská společenství (ES) nahrazeno označením Evropská unie (EU).

S přijetím Lisabonské smlouvy rovněž došlo k úpravě institucionálního postavení měnových institucí – ESCB a ECB. Zatímco v původních smlouvách (smlouva o ES, ale i zamítnutý návrh Ústavy pro Evropu) byly obě instituce upraveny a zahrnuty společně, tak novelizovaná smlouva uvádí ve výčtu hlavních orgánů EU pouze ECB. ESCB se nachází až v navazující Smlouvě o fungování EU. ECB proti tomuto ustanovení protestovala s argumentací, že zmiňované zahrnutí do výčtu všech institucí EU oslabuje její specifické postavení a potlačuje význam ESCB. K těmto připomínkám však nebylo přihlédnuto. Další změny v oblasti HMU podle Lisabonské smlouvy jsou:

- **Nezávislost jednání zemí eurozóny** – země eurozóny se s přijetím Lisabonské smlouvy výrazněji oddělují od ostatních zemí EU a o řadě otázek mohou jednat nezávisle. Státy, které nejsou členy eurozóny, jsou taktéž nově vyloučeny z hlasování o hlavních problémech a směřování měnové politiky EU, o paktu stability a růstu a při rozhodování o otázkách týkajících se nadměrného deficitu.
- **Zrušení dočasné výjimky o zavedení eura** – před Lisabonskou smlouvou takovéto ustanovení neexistovalo.
- **Hlasování o Hospodářské a měnové politice v rámci Rady EU kvalifikovanou většinou** i pro případy, kdy byl dříve používán princip jednomyslnosti (zachován pouze pro změnu Protokolu o nadměrném deficitu, změnu Protokolu o kritériích konvergence a určení přepočítacích koeficientů).
- **Významnější postavení Evropské komise v dohledu nad rozpočtovou stabilitou** - Komise má nově pravomoc podávat návrhy a varování zemi, jejichž hospodářská politika neodpovídá hlavním směrům HMU či ohrožuje její fungování. Pokud Komise dojde k názoru, že v daném státě hrozí nebo už dokonce vznikl nadměrný deficit, může svůj názor sdělit přímo dotčené zemi.
- **Výslovný výčet ustanovení pro země mimo eurozónu** – tento legislativní postup byl doposud velmi nepřehledný a často docházelo k omylům. Lisabonská smlouva jasně specifikuje postavení zemí eurozóny, ale i mimo ni.

2.3 Vymezení názvosloví měnové politiky EU

Jelikož do měnové unie nevstoupily veškeré státy EU a ponechaly si své národní měny, z důvodu snadnější orientace byl k 1. lednu 1999 zaveden nový pojem - eurosystém.

Tato definice byla zavedena do primárního práva až s přijetím Lisabonské smlouvy, čímž z uskupení centrálních bank členů eurozóny učinila oficiální složku institucionální architektury EU.

Eurosystém se skládá z ECB a centrálních bank zemí, které přijaly euro jako svou národní měnu. V současné době eurosystém obsahuje ECB a 17 národních centrálních bank (viz tabulka 2.3) a bude používán do té doby, dokud všechny státy EU nezavedou euro.

Euroskupina je označení pro skupinu ministrů financí a hospodářství zemí EU, které zavedly euro jako svou národní měnu. Původně byla ustanovena jako neformální orgán a její členové se účastnili informativních a neformálních schůzek týkajících se problematiky a dalšího vývoje HMU a eura. Jak již bylo zmíněno výše, právní základ pro zasedání byl ustanoven až s přijetím Lisabonské smlouvy, která taktéž obsahuje i samostatný Protokol o euroskupině¹². Jejich jednání se mohou zúčastnit zástupci Evropské komise či ECB. Ministři ze svého středu volí předsedu euroskupiny, jehož funkční období je 2,5 roku. V současné době euroskupině předsedá lucemburský premiér Jean Claude Juncker.

Pojem **eurozóna** se používá pro skupinu zemí, které již zavedly společnou měnu euro. Eurozóna se skládá ze 17 zemí EU. Prvních jedenáct států, které splnily podmínky účasti v měnové unii, uznaly jednotnou měnu euro ke dni 1. ledna 1999 (viz tabulka č. 2.1). Z původní EU-15 nebylo euro přijato ve Velké Británii, Dánsku a Švédsku. Velká Británie a Dánsko si vyjednalo tzv. „opt-out“ výjimku¹³, zatímco Švédsko se dodnes elegantně vyhýbá plnění konvergenčních kritérií¹⁴. Následující tabulka popisuje postupný vývoj přidružování zemí EU do eurozóny.

---

¹² Úřední věstník Evropské unie [online]. 2007 [cit. 2010-08-17]. Protokol o Euroskupině. Dostupné z WWW: <<http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12007L/htm/C2007306CS.01015301.htm>>.

¹³ Trvalá výjimka na zavedení společné měny euro, která umožňuje neúčastnit se poslední fáze HMU. Závisí pouze na rozhodnutí Velké Británie a Dánska, jestli svou národní měnu vymění za euro, nebo ne.

¹⁴

1. Roční rozpočtový deficit nesmí přesáhnout 3% HDP
2. Míra celkového veřejného dluhu se musí udržet pod hranicí 60% HDP
3. Inflace nesmí překračovat o více než 1,5 % míru inflace za posledních 12 měsíců ve třech členských státech, které v této oblasti dosáhly nejlepších výsledků
4. Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb (úroková sazba nesmí o více než 2 % převyšovat úrokovou sazbu ve třech zemích s nejnižší inflací)
5. Účast v ERM II minimálně po dobu dvou let bez devalvace měny

Tabulka č. 2.1: Členské země eurozóny

Členské státy eurozóny		Datum přistoupení do eurozóny
1.	Belgie	1. ledna 1999
2.	Finsko	1. ledna 1999
3.	Francie	1. ledna 1999
4.	Irsko	1. ledna 1999
5.	Itálie	1. ledna 1999
6.	Lucembursko	1. ledna 1999
7.	Německo	1. ledna 1999
8.	Nizozemsko	1. ledna 1999
9.	Portugalsko	1. ledna 1999
10.	Rakousko	1. ledna 1999
11.	Španělsko	1. ledna 1999
12.	Řecko	1. ledna 2001
13.	Slovinsko	1. ledna 2007
14.	Kypr	1. ledna 2008
15.	Malta	1. ledna 2008
16.	Slovensko	1. ledna 2009
17.	Estonsko	1. ledna 2011

Zdroj: Evropská centrální banka (2010), aktualizace údajů a vlastní zpracování

2.4 Evropský systém centrálních bank

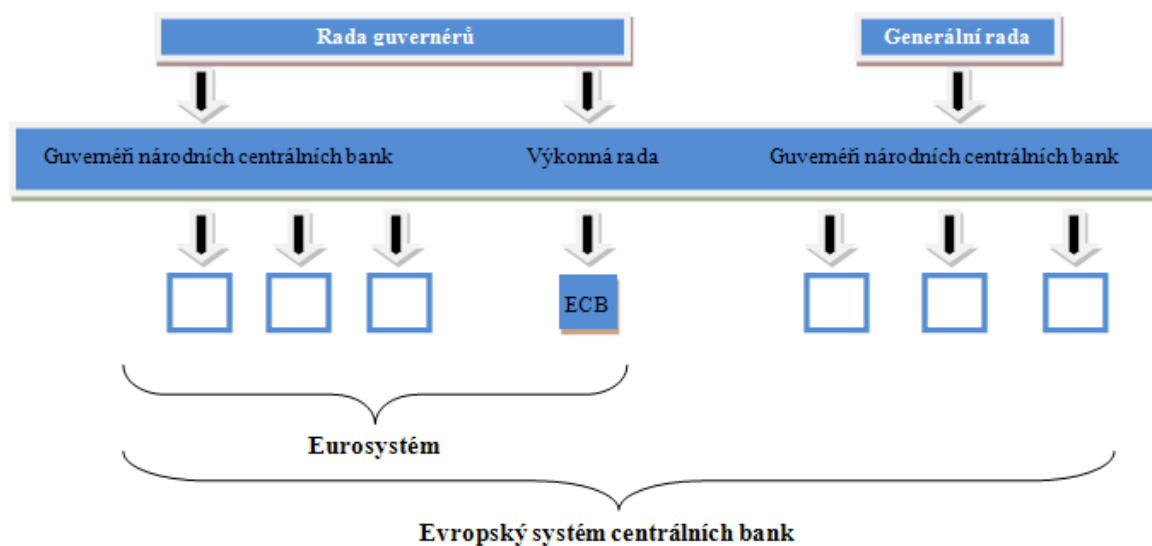
ESCB byl ustanoven 1. ledna 1999 na základě Protokolu o statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky¹⁵ a funguje jako instituce pro koordinaci jednotné měnové politiky EU. ESCB se skládá z ECB a národních centrálních bank všech 27 členských zemí EU¹⁶. To tedy znamená, že v ESCB jsou sdruženy centrální banky příslušníků měnové unie, včetně ECB, ale rovněž tak i státy, které doposud euro jako svou národní měnu nezavedly.

¹⁵ *Úřední věstník Evropské unie* [online]. 9.5.2008 [cit. 2010-06 -09]. PROTOKOL (č. 4) O STATUTU EVROPSKÉHO SYSTÉMU CENTRÁLNÍCH BANK A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/cs_statute_from_c_11520080509cs02010328.pdf>.

¹⁶ Jelikož Lucembursko tvořilo součást měnové unie s Belgií, nemělo do roku 1999 svou národní banku. Aby vyhovělo požadavkům nového uspořádání, muselo vlastní centrální banku teprve založit.

Obrázek č. 2.2: Evropský systém centrálních bank

Zdroj: Baldwin (2008), vlastní zpracování

Rozdíl mezi oběma skupinami centrálních bank je možné jednoduše vyjádřit tak, že zatímco první seskupení, tj. členové měnové unie a ECB, provádějí jednotnou měnovou politiku, ostatní státy realizují svou vlastní, a proto se tak ani neúčastní rozhodovacího procesu, jenž se přímo týká měnové politiky společné pro země eurozóny. V praxi však tento rozdíl není příliš výrazný, neboť měnová politika obou skupin centrálních bank je značně koordinována právě díky ESCB, což je koneckonců i hlavním smyslem této instituce. Tabulka č. 2.2. obsahuje seznam národních centrálních bank zahrnutých v ESCB a rovněž popisuje, které národní banky jsou členy eurosystému.

Tabulka č. 2.2: Centrální banky zemí EU

Centrální banky zemí EU a členství v eurosystému		
Země	Centrální banka	Člen eurosystému
Belgie	Nationale Bank van België/Banque Nationale de Belgique	ANO
Bulharsko	Bulgarska narodna banka	NE
Dánsko	Danmarks Nationalbank	NE
Česká republika	Česká národní banka	NE
Estonsko	Eesti Pank	ANO
Francie	Banque de France	ANO
Finsko	Suomen Pankki	ANO
Irsko	Central Bank of Ireland	ANO
Itálie	Banca d'Italia	ANO
Kypr	Central Bank of Cyprus	ANO
Litva	Lietuvos Banka	NE
Lotyšsko	Latvijas Banka	NE
Lucembursko	Banque Centrale du Luxembourg	ANO
Maďarsko	Magyar Nemzeti Bank	NE
Malta	Central Bank of Malta	ANO
Německo	Deutsche Bundesbank	ANO
Nizozemsko	De Nederlandsche Bank	ANO
Polsko	Narodowy Bank Polski	NE
Portugalsko	Banco de Portugal	ANO
Rakousko	Oesterreichische Nationalbank	ANO
Rumunsko	Banca Nationala a Romanini	NE
Řecko	Bank of Greece	ANO
Slovensko	Národná banka Slovenska	ANO
Slovinsko	Banka Slovenije	ANO
Španělsko	Banco de España	ANO
Švédsko	Sveriges Riksbank	NE
Velká Británie	Bank of England	NE

Zdroj: Centrální banky členských zemí EU (2010), Organizace Evropské centrální banky (2010), vlastní zpracování

ESCB je korporací národních centrálních bank a ECB a nemůže disponovat právní subjektivitou. ESCB tak tedy není způsobilý k právním úkonům a nemá ani vlastní rozhodovací orgány. Legislativními činiteli jsou v tomto případě ECB a národní centrální

banky, které právní subjektivitu mají. Při realizaci úkolů svěřených ESCB však musí postupovat v souladu s jeho cíly.

Podle článku 105 odst. 1 Smlouvy o ES¹⁷ je hlavním cílem ESCB udržovat cenovou stabilitu¹⁸. Kromě toho ESCB usiluje o:

- podporu harmonického a vyváženého rozvoje hospodářských činností EU,
- trvalý a neinflační hospodářský růst,
- hospodářský růst respektující životní prostředí,
- vysoký stupeň konvergence ekonomické výkonnosti,
- vysokou úroveň zaměstnanosti a sociální ochrany.

Mezi základní úkoly ESCB pak patří¹⁹:

- vymezení a provádění měnové politiky EU,
- provádění devizových operací,
- držení a spravování oficiální devizové rezervy členských států,
- podpora plynulého fungování platebních systémů.

Jakmile bude euro zavedeno ve všech zemích EU jako národní měna, ESCB přestane existovat.

2.4.1 Národní centrální banky

Národní centrální banky tvoří důležitou součást ESCB. Jedná se o národní centrální banky zemí eurozóny, ale i států EU, které euro ještě nepřijaly. Díky tomuto systému se rovněž podílejí na formování a směřování měnové politiky EU.

---

¹⁷ *Official Journal of the European Communities* [online]. 24.12.2002 [cit. 2010-06 -18]. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COMMUNITY. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12002E/pdf/12002E_EN.pdf>.

¹⁸ Podle Baldwina (2008) je cenová stabilita definována jako meziroční nárůst harmonizovaného indexu spotřebitelských cen eurozóny v blízkosti 2% úrovně. Celková stabilita musí být udržena ve střednědobém období.

¹⁹ *Official Journal of the European Communities* [online]. 24.12.2002 [cit. 2010-06 -18]. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COMMUNITY. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12002E/pdf/12002E_EN.pdf>.

Národní centrální banky členů eurozóny

Národní centrální banky všech členů eurozóny se výrazně podílí na fungování měnové politiky. Jakožto členové Rady guvernérů (viz kapitola 2.5.2) se účastní rozhodovacích procesů v zásadních oblastech měnové politiky EU. Základním principem, jenž musí být respektován, je nezávislost centrálních bank na orgánech EU. Vnitrostátní předpisy a národní legislativa tak musí být na základě tohoto požadavku upravena. Národní centrální banky zemí eurozóny si nadále ponechávají svou institucionální, finanční a administrativní autonomii, musí však být dodržena podmínka, že aktivity národní centrální banky nebudou narušovat funkci a cíle měnové politiky EU.

Národní centrální banky zemí mimo eurozónu

Národní centrální banky zemí mimo eurozónu jsou účastníky ESCB, nesou však zvláštní postavení. Jelikož jsou samy zodpovědné za svou národní měnovou politiku, rozhodovací pravomoci pro měnovou politiku EU jsou omezené. Guvernéři těchto bank nejsou členy hlavního rozhodovacího orgánu – Rady guvernérů, a proto se nepodílejí na zásadních rozhodnutích o společné měnové politice. Jelikož se však vstupem do ESCB zavázaly k plnění cenové stability, musí s eurosystémem úzce spolupracovat a dodržovat zásady pro dosažení tohoto cíle. Národní centrální banky zemí, které nejsou členy eurozóny, podporují společnou měnovou politiku např. sběrem a poskytováním dat o situaci národní měnové politiky apod.

2.5 Vznik ECB

Evropská centrální banka byla založena 1. ledna 1999²⁰ a nahradila tak funkci EMI. Její sídlo se nachází v budově Eurotower²¹ ve Frankfurtu nad Mohanem, jen pár kilometrů od německé centrální banky – Deutsche Bundesbank. Toto umístění nese symbolický význam, jelikož ECB byla vytvořena právě podle vzoru Bundesbank.

---

²⁰ ECB *de facto* zahájila svou činnost již 1. června 1998, ale podle Smlouvy o ES je za den vzniku považován den 1. ledna 1999, kdy byla započata třetí etapa formování HMU.

²¹ Viz příloha č.3

ECB disponuje jako centrální banka EU právní subjektivitou a je zodpovědná za stanovení hlavních směrů pro měnovou politiku EU, resp. eurozóny. Jedním z jejích hlavních úkolů je řídit a kontrolovat euro a především pak udržovat stabilní ceny.

2.5.1 Funkce ECB

ECB společně s národními centrálními bankami tvoří centrální bankovní systém eurozóny. ECB provádí méně operací než národní banky členských států a zaměřuje se spíše na strategickou činnost pro provádění měnové politiky. Jak už bylo zmíněno, základním cílem ECB je udržovat cenovou stabilitu a ochraňovat tak hodnotu eura. Mezi další hlavní úkoly ECB patří²²:

- vymezení činností eurosystému,
- určování a provádění jednotné měnové politiky v rámci eurozóny,
- vymezení, koordinace a sledování operací měnové politiky,
- intervence na devizových trzích,
- držba a správa oficiálních devizových rezerv členských zemí eurozóny,
- zajišťování plynulého platebního styku,
- povolování emisí bankovek,
- provádění bankovního dohledu,
- shromažďování statistických údajů,
- spolupráce na mezinárodní a evropské úrovni,
- předkládání statutárních zpráv,
- sledování finančních rizik,
- vykonávání poradní funkce pro instituce Unie a vnitrostátní orgány,
- provoz informačních systémů.

2.5.2 Orgány ECB

Orgány ECB řídí chod samotné ECB, ale zastávají rovněž i rozhodovací funkci pro eurosystém a ESCB. Základní řídicí struktura ECB je zastoupená třemi vrcholnými

---

²² MARKOVÁ, Jana. Mezinárodní měnové instituce. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. 254 s. ISBN 80-245-0431-6.

orgány, které se společně podílejí na fungování, organizaci a správě ECB, ale rovněž i koordinaci měnové politiky eurozóny s ostatními zeměmi EU. Jedná se o:

- Radu guvernérů,
- Výkonnou radu,
- Generální radu.

Rada guvernérů

Hlavním rozhodovacím orgánem ECB je Rada guvernérů. Jako nejvyšší rozhodovací orgán nese odpovědnost za přijímání obecných pokynů a rozhodnutí nezbytných k zajištění plnění úkolů svěřených ESCB. Rada guvernérů formuluje měnovou politiku EU a zavádí strategicky nezbytná opatření pro její provádění. Pravomoci²³ Rady guvernérů jsou:

- odpovědnost za veškerá rozhodnutí s výjimkou těch, která jsou výslovně vymezena Výkonné radě,
- určování a směřování měnové politiky eurozóny a přijímání nezbytných rozhodnutí,
- schvalování obecných zásad eurozóny,
- povolování vydávání eurobankovek a euromincí pro země eurozóny,
- schvalování a zavádění pravidel pro standardizaci účetnictví a vykazování operací národních centrálních bank,
- rozhodování o klíčových úrokových sazbách,
- schvalování měnových rezerv eurosystému,
- plnění poradní funkce ECB,
- zastupování ECB a eurosystému na mezinárodním poli,
- přerozdělování měnových příjmů mezi národní centrální banky zemí eurozóny,
- schvalování výroční zprávy a roční účetní uzávěrky ECB,
- správa samotné ECB, schvalování jednacího a pracovního řádu ECB,
- schvalování rozpočtu ECB.

---

²³ *Rada guvernérů* [online]. 2010 [cit. 2010-06-18]. Evropská centrální banka. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.cs.html>>.

Složení Rady guvernérů

Rada guvernérů se skládá ze šesti členů Výkonné rady a z guvernérů národních centrálních bank zemí eurozóny (17 guvernérů). Guvernéři národních bank jsou zde zastoupeni na nadnárodním, a ne mezivládním principu, a působí nezávisle na svých domácích centrálních bankách a hájí zájmy ECB jako celku. Jinak řečeno při hlasování v Radě guvernérů nezastupují zájmy členských států, ze kterých pocházejí, ale vystupují jako odborníci na měnové a finanční záležitosti.

Tabulka č. 2.3: Členové Rady guvernérů

Funkce	Jméno
Prezident ECB	Jean-Claude Trichet
Viceprezident ECB	Vítor Constâncio
Člen Výkonné rady ECB	Lorenzo Bini Smaghi
Člen Výkonné rady ECB	José González-Páramo
Člen Výkonné rady ECB	Jürgen Stark
Členka Výkonné rady ECB	Gertrude Tumpel-Gugerellová
Guvernér, Banque Nationale de Belgique	Guy Quaden
Prezident, Deutsche Bundesbank	Axel A. Weber
Guvernér, Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	Patrick Honohan
Guvernér, Bank of Greece	Georgios Provopoulos
Guvernér, Banco de España	Miguel Fernández Ordóñez
Guvernér, Eesti Pank	Andres Lipstok
Guvernér, Banque de France	Christian Noyer
Guvernér, Banca d'Italia	Mario Draghi
Guvernér, Central Bank of Cyprus	Athanasios Orphanides
Guvernér, Banque centrale du Luxembourg	Yves Mersch
Guvernér, Bank Ċentrali ta' Malta	Michael C. Bonello
Prezident, De Nederlandsche Bank	Nout Wellink
Guvernér, Österreichische Nationalbank	Ewald Nowotny
Guvernér, Banco de Portugal	Carlos Costa
Guvernér, Banka Slovenije	Marko Kranjec
Guvernér, Národná banka Slovenska	Ivan Šramko
Guvernér, Suomen Pankki - Finlands Bank	Erkki Liikanen

Zdroj: Centrální banky členských zemí EU (2010), vlastní zpracování

V současné době má Rada guvernérů 23 příslušníků a právě její velikost je často vnímána jako zdroj problémů při rozhodovacím procesu (viz kapitola č. 4). Jednotlivé členy Rady guvernérů pak podrobněji zachycuje tabulka č. 2.3.

Rada guvernérů ECB většinou zasedá dvakrát za měsíc. Na svých shromážděních dopodrobna hodnotí vývoj hospodářské a měnové politiky EU, přijímá potřebná rozhodnutí a strategie. K nejdůležitějším opatřením dochází především na prvním zasedání v měsíci, přičemž druhé shromáždění se pak obvykle soustředí na záležitosti spojené s dalšími úkoly a závazky ECB a eurosystému. Zasedání Rady guvernérů ECB se ve většině případů uskutečňuje v sídle ECB. V roce 2000 však byla zavedena tradice, že se dvě zasedání ročně budou konat mimo hlavní sídlo ECB, a to v jednotlivých zemích eurozóny pod záštitou centrální banky hostující země. Rozhodnutí mohou být taktéž uskutečněna prostřednictvím telekonference či pomocí písemného řízení. Tyto metody se však používají jen zřídka. Jednání ECB jsou důvěrná a legislativa EU²⁴ tak neumožňuje zveřejňovat zápisy ze shromáždění a ani informace o tom, jak jednotliví členové Rady guvernérů hlasovali. Díky tomuto opatření je ochráněna nezávislost příslušníků, neboť publikování těchto údajů by mohlo vyvolávat spekulace o podnětech rozhodování daných zástupců, zaujatosti či naopak propagování individuálních a státních zájmů.

Výše zmiňovaná opatření však nebrání tomu, aby veřejnosti byly sděleny všechny důležité informace. Po prvním zasedání v měsíci se většinou koná tisková konference, na které prezident a viceprezident ECB informují veřejnost o výsledních usnesení. ECB má dále povinnost vypracovávat a zveřejňovat následující dokumenty:

- výroční zpráva o činnosti ESCB a zpráva o měnové politice za uplynulý běžný rok (předkládáno Evropskému parlamentu, Radě, Komisi a Evropské radě),
- čtvrtletní zpráva o činnosti ESCB,
- konsolidovaný finanční výkaz ESCB (předkládáno každý týden).

Mimo to ECB vydává tzv. Měsíční bulletiny (Working papers), jež jsou přístupné široké veřejnosti.

---

²⁴Evropské právo : Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Ostrava : Sagit, a.s., 2008. 240 s.

Výkonná rada

Výkonná rada je tzv. provozní rozhodovací orgán ECB, to znamená, že přijímá rozhodnutí týkající se každodenní činnosti ECB. Jedná se o nejvyšší výkonný orgán ECB, který měnovou politiku ovlivňuje a provádí v souladu s obecnými ustanoveními a rozhodnutími Rady guvernérů. Výkonná rada ECB má na starosti následující úkoly:

- příprava zasedání Rady Guvernérů (sestavování harmonogramu jednání, zpracování podkladů pro jednání, předložení návrhů rozhodnutí),
- řízení běžné činnosti ECB,
- výběr a jmenování zaměstnanců ECB,
- schvalování a zveřejňování měsíčních bulletinů, konsolidovaných týdenních finančních výkazů a konsolidovaných rozvah,
- zadávání pokynů národním centrálním bankám eurozóny,
- vykonávání pravomocí, které Výkonné radě svěří Rada guvernérů,
- správa devizových rezerv ECB,
- ukládání sankcí třetím stranám za neplnění nařízení ECB.

Složení Výkonné rady

Výkonná rada ECB se skládá z 6 členů, konkrétně z prezidenta, viceprezidenta a čtyř dalších odborníků, kteří jsou do funkce jmenováni na doporučení Radou EU a po vzájemné dohodě zemí, jež přijaly euro. Jednotliví kandidáti jsou konzultováni i Evropským parlamentem a Radou guvernérů ECB. Rovněž i v tomto případě působí jednotliví členové jako individuální experti v oblasti měnové politiky a nezastupují tak zájmy svých zemí. Členové Výkonné rady své povinnosti plní v rámci plného pracovního úvazku. Nesmějí vykonávat jiné povolání, a to jak výdělečné, tak nevýdělečné. Členové jsou jmenováni na osmileté funkční období, a to bez možnosti znovuzvolení.

Tabulka č. 2.4: Členové Výkonné rady ECB

Funkce	Jméno	Počátek funkčního období
Prezident ECB	Jean-Claude Trichet	2003
Viceprezident ECB	Vítor Constâncio	2010
Člen Výkonné rady ECB	Lorenzo Bini Smahni	2005
Člen Výkonné rady ECB	José Manuel González-Páramo	2004
Člen Výkonné rady ECB	Jürgen Stark	2006
Členka Výkonné rady ECB	Gertrude Tumpel-Gugerellová	2003

Zdroj: Centrální banky členských zemí EU (2010), vlastní zpracování

Prezident ECB

Prvním prezidentem ECB byl v roce 1998 zvolen Wim Duisenberg, bývalý holandský ministr financí a prezident centrální banky Holandska. Dne 1. listopadu 2003 pak svou funkci předal bývalému guvernérovi francouzské centrální banky - Jean-Claude Trichet.

Prezident ECB má jako člen Výkonné rady rovnocenné postavení mezi ostatními členy. Stanovy ESCB ale prezidentovi přiznávají důležitou roli tím, že mu (v případě jeho nepřítomnosti viceprezidentovi) svěřuje následující výlučné pravomoci:

- předsedání všem rozhodovacím orgánům ECB,
- rozhodný hlas v Radě guvernérů a Výkonné radě,
- zastupování ECB,
- předkládání výroční zprávy o činnosti ECB Evropskému parlamentu a Radě EU,
- má možnost účastnit se zasedání Rady ECOFIN,
- odsouhlasení všech rozhodnutí o úkolech členů Výkonné rady

Zasedání Výkonné rady

Výkonná rada působí jako kolektivní orgán, a proto se veškerá rozhodnutí schvalují společně. V současné době se Výkonná rada schází jedenkrát týdně. Jak už bylo zmíněno, Výkonná rada rozhoduje o běžném chodu ECB a za tímto účelem každý člen disponuje

jedním hlasem. Výkonná rada rozhoduje prostou většinou²⁵ odevzdaných hlasů. Při rovnosti hlasů rozhoduje hlas prezidenta.

Generální rada

Dalším rozhodovacím orgánem ECB je Generální rada, která působí jako prostředník mezi eurosystémem a národními centrálními bankami zemí, které se ještě nestaly součástí eurozóny. Generální rada je tzv. přechodný orgán, což znamená, že bude existovat pouze do té doby, než všechny státy EU nepřijmou euro jako svou národní měnu, a proto neoplývá pravomocí rozhodovat o zásadních záležitostech ovlivňující měnovou politiku EU a má tedy především poradní funkci. Mezi hlavní úkoly Generální rady patří:

- poradenství v oblasti příprav pro přistoupení ostatních zemí EU do eurozóny,
- schvalování konvergenčních zpráv,
- sledování fungování ERM II,
- shromažďování statistických údajů,
- stanovení pravidel potřebných pro standardizaci účtování a vykazování operací národních centrálních bank,
- přijímání pracovního řádu pro zaměstnance ECB,
- příprava nezbytná pro neodvolatelné stanovení směnných kurzů měn členských států, na které se vztahuje výjimka pro zavedení eura.

Složení Generální rady

Generální rada ECB se skládá z prezidenta a viceprezidenta ECB a guvernérů národních centrálních bank všech 27 členů EU. Hlasování Generální rady se mohou zúčastnit i ostatní členové Výkonné rady, nedisponují však právem hlasovat. Generální rada zasedá čtyřikrát za rok v sídle ECB ve Frankfurtu nad Mohanem. Stejně jako u předcházejících orgánů ji předsedá prezident ECB (v případě absence viceprezident), který je povinen informovat Generální radu o rozhodnutích přijatých Radou guvernérů.

---

²⁵ Prostá většina představuje nadpoloviční většinu ze všech odevzdaných hlasů.

Výbory ESCB

Výbory ESCB pomáhají rozhodovacím orgánům ECB při vykonávání jejich úkolů. Rozhodovací orgány mají pro usnadnění rozhodovacího procesu a provádění rozhodnutí možnost požádat výbory o poskytnutí expertiz z oblasti jejich kompetencí. Členství ve výborech se obvykle vztahuje na odborníky z centrálních bank eurosystému. Národní centrální banky těch členských států EU, které zatím euro nezavedly, se však mohou zasedání některého z výborů účastnit, pokud se projednává problematika, která se jich přímo týká. Seznam výborů ESCB je doložen v příloze č. 4 této práce.

2.5.3 Základní kapitál ECB

Základní kapitál ECB je tvořen podíly národních centrálních bank všech členských zemí EU. Velikost příspěvků jednotlivých národních bank je odvozen z podílů HDP daného státu na celkovém HDP EU a celkového počtu obyvatel, přičemž váha obou kritérií je vyrovnaná (pro každé tedy platí 50%)²⁶. ECB tyto vážené podíly přehodnocuje a upravuje každých pět let či v případě přistoupení nového státu, a to na základě údajů poskytnutých Evropskou komisí. V současné době kapitál ECB dosahuje výše 10 760 652 402,58 EUR²⁷, přičemž splacený základní kapitál národních centrálních bank zemí eurozóny činí 5 196 932 289,36 EUR²⁸.

2.5.4 Nezávislost ECB

Nezávislost je považována za nejdůležitější princip fungování ECB, neboť přispívá k plnění hlavního cíle ECB – zachování cenové stability. Nezávislost ECB je nezbytným prvkem při řízení a provádění měnové politiky a aktivit s ní spojenou, jelikož ECB musí být chráněna před jakýmkoli politickými a vnějšími vlivy.

---

²⁶ TOMÁŠEK, Michal. Evropské měnové právo. Praha : C.H.Beck, 2007. 180 s. ISBN 978-80-7179-940-5.

²⁷ *Evropská centrální banka* [online]. 2011 [cit. 2011-02-20]. Upisování základního kapitálu. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>>.

²⁸ S účinností od 29. prosince 2010 zvýšila ECB svůj upsaný základní kapitál o 5 mld. EUR, a to z 5,76 mld. EUR na 10,76 mld. EUR. Národní centrální banky zemí eurozóny uhradily první platbu svých podílů na navýšení základního kapitálu dne 29. prosince 2010. Zbývající dvě platby budou uhrazeny na konci roku 2011 a 2012.

Koncepce nezávislosti ECB má proto hned několik rozměrů:

1. **Finanční** – projevuje se v odděleném rozpočtu ECB a ostatních institucí a orgánů EU. ECB také nemá povoleno přímé financování ostatních institucí a subjektů EU nebo členských států ze svého rozpočtu.
2. **Věcný (funkční)** – spočívá v autonomii ECB při provádění měnové politiky.
3. **Personální** – se opírá o dlouhodobý mandát členů Výkonné rady, který je ustanoven na 8 let. Funkční období členů se rovněž nesmí překrývat s funkčním obdobím v jiném orgánu EU.
4. **Institucionální (organizační)** – ECB, národní centrální banky i jejich členové, jsou povinni jednat nezávisle na zájmech jednotlivých členských států či evropských orgánů a institucí.
5. **Instrumentální** – vychází z pravomoci ECB si vybrat nástroje měnové politiky pro dosažení cílů ECB.

ECB se vyznačuje svou nezávislostí i v rámci mezinárodního měřítka. V případě ECB se tato forma nezávislosti projevuje jako skutečnost, že má právo být zastoupena při MMF a při Organizaci pro mezinárodní obnovu rozvoj (dále jen OECD).

*

*

*

Prohlubování integračních procesů v Evropě vzbudilo již záhy po uzavření Smlouvy o EHS, tedy na počátku 60. a zejména pak v 70. letech, potřebu větší stabilizace a koordinace měnových politik členských zemí EU. Prvním klíčovým okamžikem bylo představení Wernerovy zprávy o založení měnové unie, avšak vytvoření Hospodářské a měnové unie EU, tak jak ji známe dnes, pak ještě předcházelo několik dalších více či méně úspěšných pokusů, které 1. ledna 1999 vyústily ve spuštění eurozóny a zavedení eura v tehdejších 11 státech EU. Tímto dnem rovněž oficiálně započala svou činnost ECB, jenž má na starosti řízení a další směřování měnové politiky eurozóny. ECB disponuje třemi vrcholnými rozhodovacími orgány, které provádějí společnou měnovou politiku v rámci eurozóny a koordinují ji se zeměmi EU, jež euro ještě nepřijaly, a zároveň spravují a řídí chod ECB i ESCB. Jsou jimi Rada guvernérů, Výkonná rada a Generální rada. Struktura orgánů i samotný proces rozhodování je však poměrně složitý a s přibývajícími členy eurozóny se diskutuje o snižování flexibility a efektivnosti, především pak v Radě

guvernérů ECB. Rada guvernérů se skládá z šestičlenné Výkonné rady a dále pak zástupců národních centrálních bank všech zemí eurozóny, tzn. že v současné době má 23 členů a s přistupujícími členy do eurozóny bude jejich počet stále narůstat. Řešení těchto problémů je možné hledat i v řadě teoretických či existujících a fungujících modelech systémů hlasování.

3 Srovnání rozhodovacích systémů uplatňovaných ve významných světových centrálních bankách

Jak už bylo zmíněno v první kapitole této práce, hlavním rozhodovacím orgánem ECB je Rada guvernérů. S přibývajícími členy eurozóny však tento orgán ztrácí na efektivitě a výkonnosti a již dnes je v porovnání s ostatními světovými centrálními bankami poměrně složitý. V podstatě je to dáno federálním charakterem eurosystému, ale rovněž i skutečností, že centralizovaná měnová politika nemá v eurozóně odpovídající ústřední protiváhu v jednotné hospodářské politice, a to ani ve fiskální oblasti. Členské státy eurosystému sice delegují své pravomoci na nadnárodní úroveň, ale zároveň si díky stávajícímu mechanismu hlasování uchovávají podíl na rozhodování o jednotné měnové politice i její realizaci.

Rada guvernérů se k dnešnímu dni skládá z 23 členů, čímž se jednoznačně vymyká ze světového průměru. Tato kapitola se proto zabývá teoretickými modely rozhodovacích systémů, ale také konkrétními příklady hlasovacích mechanismů uplatňovaných ve světových centrálních bankách. Vzhledem k povaze ECB, významu eurozóny ve světě i silného postavení eura na finančních trzích je možné rozhodovací systém ECB porovnávat s Federálním rezervním systémem USA, či německou centrální bankou Bundesbank ještě před jejím vstupem do eurozóny.

3.1 Charakteristika systému rozhodování ve Federálním rezervním systému

Federální rezervní systém (dále jen FED) je centrální bankovní mechanismus USA. FED byl založen v roce 1913 a svou činnost zahájil v listopadu následujícího roku. FED byl vytvořen jako reakce na sérii nepříjemných finančních událostí, řadu úpadků bankovních, ale i nefinančních institucí, které měly neblahý vliv na celkovou výkonnost americké ekonomiky v 19. století. FED měl zajistit bezpečnější, pružnější a stabilnější měnový a fiskální systém.

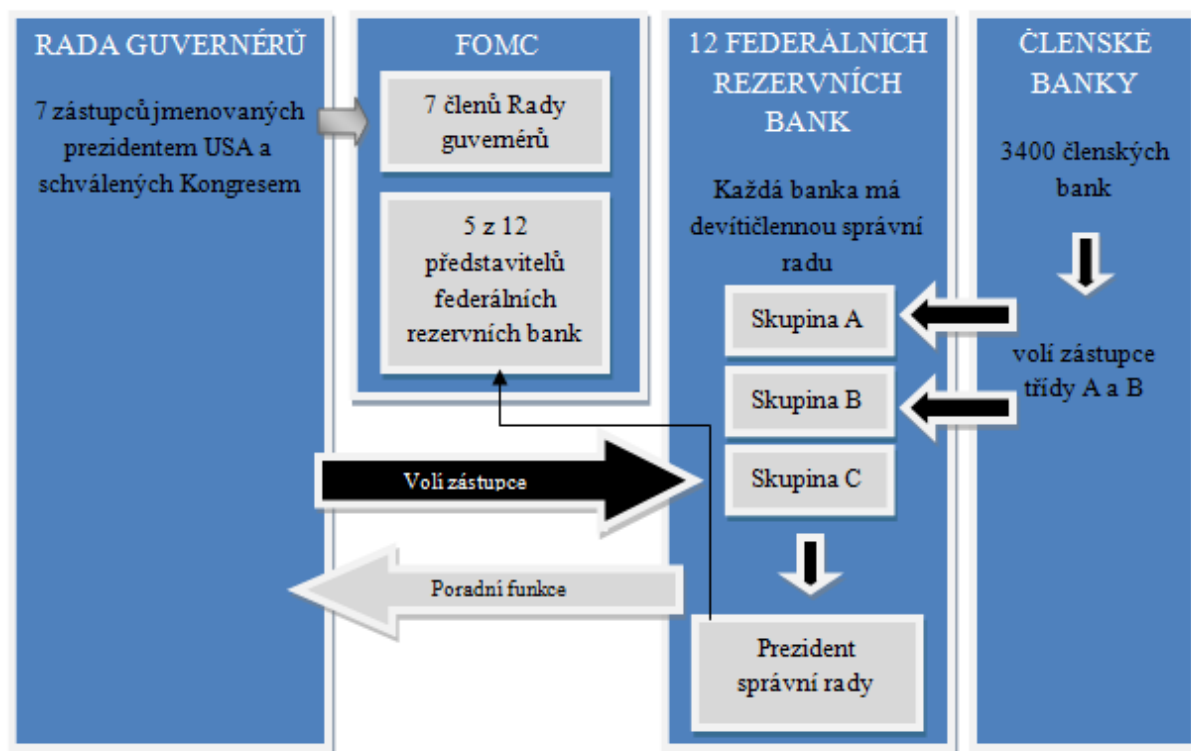
3.1.1 Organizační struktura FED

FED je sestaven na bázi částečně veřejné a privátní instituce, která se skládá z:

- Rady guvernérů Federálního rezervního systému,
- 12 nezávislých regionálních soukromých bank, které působí jako „fiskální agenti“ pro americké ministerstvo financí,
- soukromých bank, jež drží podíly (nepřevoditelné akcie) v těchto regionálních bankách,
- Federálního výboru pro otevřený trh,
- Poradních sborů různého zaměření.

Následující obrázek názorně představuje strukturu FED a vazby mezi jeho jednotlivými složkami.

Obrázek č. 3.1: Struktura Federálního systému rezerv

Zdroj: Federal reserve systém (2011), vlastní zpracování

Rada guvernérů Federálního systému rezerv

Rada guvernérů se skládá ze sedmi expertů na měnovou politiku, přičemž každý z nich musí pocházet z jiné oblasti USA. V Radě guvernérů je funkční období jednotlivých členů stanoveno na 14 let. Členové rady jsou průběžně obměňováni, s tím, že k výměně jednoho guvernéra dochází vždy jednou za 2 roky, a to v každém roce, který končí sudou číslicí. Znamená to tedy, že po čtrnácti letech dojde ke kompletní obměně celé Rady. Guvernéri jsou do svých funkcí jmenováni prezidentem a schválení horní komorou Kongresu. Prezident rovněž zvolí předsedu a místopředsedu Rady, jejichž funkční období trvá čtyři roky (ale mohou být jmenováni až třikrát po sobě). Jejich schválení taktéž podléhá potvrzení Kongresu.

Federální rezervní banky

V rámci FED bylo založeno celkem 12 nezávislých regionálních bank, které jsou provozovány soukromými subjekty ve 12 státech USA. Regionální FED fungují jako výkonné orgány centrální banky (viz tabulka č. 2.1). Tyto banky mají 25 poboček a mnoho dalších členských bank, které vlastní akcie v jednotlivých regionálních federálních bankách.

Tabulka č. 3.1: Dvanáct regionálních bank Federálního rezervního systému

Regionální banky FED	
1	Federální rezervní banka v Bostnu
2	Federální rezervní banka v Clevelandu
3	Federální rezervní banka v Philadelphii
4	Federální rezervní banka v Richmondu
5	Federální rezervní banka v Atlantě
6	Federální rezervní banka v Chicagu
7	Federální rezervní banka v St. Louis
8	Federální rezervní banka v Minneapolisu
9	Federální rezervní banka v Kansas City
10	Federální rezervní banka v San Francisku
11	Federální rezervní banka v Dallasu
12	Federální rezervní banka v New Yorku

Zdroj: Federal reserve systém (2011), vlastní zpracování

Každá banka má rovněž svou vlastní správní radu o devíti členech, kteří jsou rozděleni do tří tříd označených jako A, B a C. Zástupci skupiny A jsou voleni představiteli členských bank a měli by reprezentovat a hájit jejich zájmy. Třída B je taktéž vybírána členskými bankami, ale její zástupci mají reprezentovat zájmy veřejnosti. Poslední, skupina C, je nominována Radou guvernérů a jejím posláním je rovněž hájit zájmy občanů USA.

Regionální federální banky poskytují Radě guvernérů a Federálnímu výboru pro otevřený trh velké množství informací o ekonomickém vývoji z jednotlivých regionů USA. Každé dva týdny navíc tyto výbory navrhuji diskontní sazbu, za kterou budou jejich banky poskytovat úvěry. Konečné rozhodnutí pak podléhá schválení Rady guvernérů.

3.1.2 Systém rozhodování ve FED

Vrcholným rozhodovacím orgánem je Federální výbor pro otevřený trh (dále jen FOMC), který sdružuje jak členy profesního vedení systému, tak i reprezentanty regionálního zastoupení (viz tabulka č. 2.2).

Tabulka č. 3.2: Členové FOMC v roce 2011

Aktuální členové FOMC		
1	Ben S. Bernanke	Rada guvernérů, předseda
2	William C. Dudley	Federální rezervní banka v New Yorku, místopředseda
3	Elizabeth A. Duke	Rada guvernérů
4	Sarah Bloom Raskin	Rada guvernérů
5	Daniel K. Tarullo	Rada guvernérů
6	Kevin M. Warsh	Rada guvernérů
7	Janet L. Yellen	Rada guvernérů
8	Charles L. Evans	Federální rezervní banka v Chicagu
9	Richard W. Fisher	Federální rezervní banka v Dallasu
10	Charles I. Posser	Federální rezervní banka v Philadelphii
11	Narayana Kocherlakota	Federální rezervní banka v Minneapolisu
12	Není obsazeno*	Rada guvernérů

Zdroj: Federal reserve systém (2011), vlastní zpracování, *Člen Rady guvernérů, Roger W. Ferguson, rezignoval na tuto funkci a prozatím na jeho místo nebyl dosazen nový delegát.

FOMC se skládá ze sedmičlenné Rady guvernérů a pěti regionálních reprezentantů z 12 regionálních bank, přičemž reprezentant New Yorku je vzhledem k jeho významu na amerických i celosvětových finančních trzích zastoupen permanentně a ostatní se střídají v ročních intervalech na základě rotačního principu. Federální banky jsou rozděleny do následujících skupin, v rámci kterých si vždy obměňují jedno křeslo s hlasovacím právem²⁹:

- 1. skupina: rezervní banky v Bostnu, Philadelphii a Richmondu
- 2. skupina: rezervní banky v Clevelandu a Chicagu
- 3. skupina: rezervní banky v Atlantě, St. Louise a Dallas
- 4. skupina: rezervní banky v Minneapolis, Kansas City a San Francisku.

FOMC se schází minimálně osmkrát do roka a tato pravidelná jednání jsou navíc doplněna i o telekonference. Zasedání se účastní zástupci všech dvanácti regionálních rezervních bank, přestože právem hlasovat disponuje pouze pět aktuálních reprezentantů FOMC. Rozhodnutí jsou přijímána na základě principu prosté většiny, kdy každý člen s právem hlasovat disponuje jedním hlasem. V případě rovnosti hlasů má právo rozhodnout předseda Rady guvernérů, který je rovněž i předsedou FOMC.

3.1.3 Srovnání FED a ECB

Model rozhodování v americkém FED by se mohl vzhledem k jeho povaze jevit jako akceptovatelný i pro ECB. Avšak i tento mechanismus by v praxi narazil na některé protiargumenty:

- Jak už bylo zmíněno výše, ekonomika USA je oproti EU poměrně homogenní a má odpovídající centrální protiváhu v jednotné hospodářské politice USA,
- členové Rady guvernérů mají ve FOMC většinu hlasu (7:5), takže v případě, že jsou ve svém názoru jednotní, nemají guvernéri regionálních bank šanci je přehlasovat,

---

²⁹ APEL, Emmanuel. Central Banking Systems Compared: The ECB, The Pre-Euro Bundesbank and the Federal Reserve System. Londýn : Routledge, 2003. 240 s. ISBN 041-53-0042-8.

- stále místo pro reprezentanta federální banky v New Yorku, jakožto nejdůležitějšího ekonomického centra, nemůže být se situací EU srovnatelné, neboť významné finanční trhy jsou zde více rozptýlené³⁰,
- v případě FED jsou statistická data relevantní pro přijetí rozhodnutí k dispozici nejdříve na federální úrovni, avšak v EU jsou napřed dostupné národní statistické údaje a data pro eurozónu jako celek jsou zpracovávána se zpožděním, tzn., že guvernéři národních centrálních bank rychleji disponují potřebnými údaji pro rozhodování.

Gros a kol.³¹ ve své literatuře uvádí, že právě zmiňovaná informační nesouměrnost může výrazně ovlivnit hlasování jednotlivých členů Rady guvernérů ECB. Informační základna, kterou mají k dispozici představitelé Výkonné rady, a zástupci Rady guvernérů ECB může být mnohdy rozdílná. Výkonná rada se ve své běžné práci soustředí na eurozónu jako celek, a z toho důvodu se předpokládá, že jsou v bližším kontaktu s globálními finančními trhy než guvernéři národních centrálních bank. Znalost a analýza finančních trhů je pro měnovou politiku eurozóny velice důležitá, a to je třeba při přijímání měnově-politických rozhodnutí brát v úvahu. Oproti tomu guvernéři národních centrálních bank mají s předstihem k dispozici řadu klíčových údajů o reálné ekonomické situaci, které nemusí být okamžitě viditelné z centrální úrovně.

3.2 Charakteristika systému hlasování v Bundesbanky před vstupem do eurozóny

Centrální banka Spolkové republiky Německo (zvaná Bundesbank) je obecně považována za vzor ECB. Ne náhodou má ECB sídlo právě ve Frankfurtu nad Mohanem, kde má svou centrálu i Bundesbanka. Německá centrální banka zahájila svou činnost 1. srpna 1957 a byla vůbec první centrální bankou, které byla udělena úplná nezávislost na vládě. Během druhé poloviny 20. století si pro svou kontrolu inflace vybudovala vysoký respekt, díky čemuž se německá marka stala jednou z nejsilnějších a nejstabilnějších měn a Bundesbanka tak získala značný nepřímý vliv v mnoha zemích Evropy. Není tedy divu,

---

³⁰ Za významné evropské finanční centrum je v současné době považován Londýn, ale ten prozatím stojí mimo eurozónu a i v případě, že by Spojené království přijalo euro, tak by tato asymetrie v jeho prospěch byla pro ostatní země politicky nepřijatelná.

³¹ GROS, D. a kol. (2002): The euro at 25 (Special report of the CEPS macroeconomic policy group). Brussels, Centre for European Policy Studies, 2002.

že základní rysy institucionálního uspořádání, ale i měnové strategie ECB byly vytvářeny právě podle modelu německé Bundesbanky.

3.2.1 Organizační struktura Bundesbanky před přijetím eura

Spuštěním EMU a přenesením rozhodovacích pravomocí o měnové politice na nadnárodní instituci došlo ke změně principiální pozice Bundesbanky v Evropě. Bundesbanka se stejně jako další národní centrální banky zemí eurozóny stala součástí eurosystému a od ledna 1999 se tak na vývoji měnové politiky podílí prostřednictvím členství v Radě guvernérů ECB. Přistoupením německé Bundesbanky do eurosystému přirozeně došlo k reorganizaci jejich řídicích orgánů, a tím částečně i k omezení jejich vlivů na evropskou měnovou politiku. Tato kapitola se však věnuje organizační struktuře Bundesbanky ještě před přijetím eura jako německé národní měny.

Hlavními orgány Bundesbanky byly do přijetí eura Ředitelství, Výkonný výbor skládající se z prezidentů spolkových centrálních bank a Rada centrální banky.

Ředitelství Bundesbanky

Ředitelství se skládalo z osmi členů, včetně prezidenta a viceprezidenta centrální banky. Členové byli po konzultaci s Radou centrální banky schváleni Federálním kabinetem a poté prezidentem Spolkové republiky Německo jmenováni do funkce. Funkční období trvalo osm let, ve výjimečných případech mohlo být zkráceno, ale nebylo možné, aby trvalo méně než dva roky. Představitelé Ředitelství museli prokázat vysokou kvalifikaci v oblasti měnové politiky a rovněž nezávislost na jednotlivých centrálních bankách spolkových zemí. Působili tedy jako svrchovaní odborní experti.

Výkonná rada prezidentů spolkových centrálních bank

Systém centrálního bankovníctví Bundesbanky se skládal z devíti centrálních spolkových bank³², které reálně vykonávaly měnovou politiku Bundesbanky na regionální úrovni. Tyto banky pak samostatně rozhodovaly o svých vnitřních záležitostech, jako byla správa, organizace, administrativa apod. Jejich sídla se nacházela v hlavních městech

---

³² Německo tvoří celkem 16 spolkových zemí, ale pro účely systému centrálního bankovníctví byly některé země spojeny a vytvořilo se tak 9 oblastí s centrálními spolkovými bankami.

spolkových zemí - v Hamburku, Berlíně, Hannoveru, Düsseldorfu, Lipsku, Frankfurtu, Mainzu, Stuttgartu a Mnichově (viz obrázek č. 2.2).

Obrázek č. 3.2: Sídla spolkových centrálních bank

Zdroj: Center for Latin American Monetary Studies (2010)

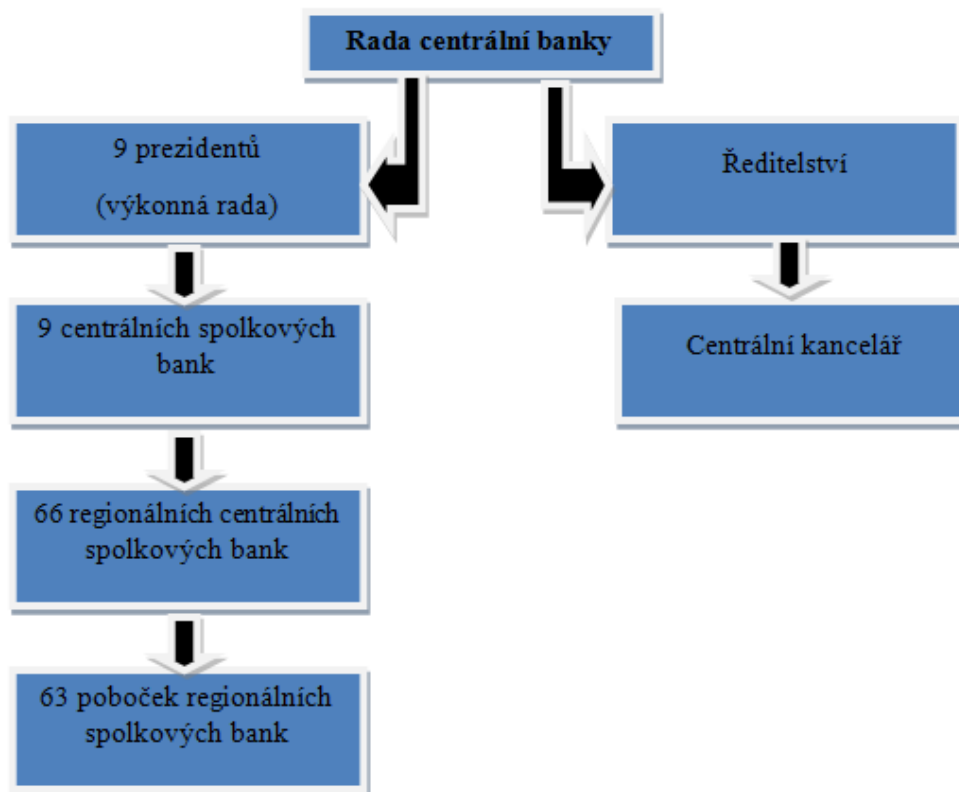
Prezidenti byli do funkce navrhováni horní komorou Parlamentu (tzv. Bundesrat), a poté jmenováni prezidentem Spolkové republiky Německo. Funkční období trvalo, stejně jako u členů Ředitelství, osm let. Zástupci těchto spolkových bank tvořili Výkonnou radu, která se v rámci Rady centrální banky účastnila rozhodovacího procesu a podílela se tak na zásadních otázkách měnové politiky Bundesbanky.

Rada centrální banky

Vrcholným orgánem německé centrální banky byla v té době Rada centrální banky, která se skládala celkem ze 17 členů - z osmi zástupců Ředitelství a devíti prezidentů spolkových centrálních bank, jenž tvořili tzv. Výkonnou radu. Rada centrální banky schvalovala zásadní rozhodnutí a určovala vývoj měnové politiky Německa. Při jednáních platil princip „jeden člen = jeden hlas“ a návrhy byly většinou schvalovány jednomyslně, případně prostou většinou. Přijatá rozhodnutí pak byla do praxe zaváděna Ředitelstvím Bundesbanky, které bylo za jejich implementaci zodpovědné.

Následující obrázek názorně představuje strukturu Bundesbanky před vstupem Spolkové republiky Německo do eurozóny.

Obrázek č. 3.3: Organizační struktura Bundesbanky před přijetím eura

Zdroj: Center for Latin American Monetary Studies (2010), vlastní zpracování

3.2.2 Srovnání Bundesbanky a ECB

Jak už bylo zmíněno, Bundesbanka figurovala jako model při formování ECB nejen v oblasti měnové politiky, ale i organizační struktury či mechanismu hlasování. Tuto skutečnost dokazuje i přímé srovnání ECB, Bundesbanky a FED v příloze č. 5. Přesto je však možné sledovat i několik rozdílů, které na ECB nebyly uplatněny:

- Významným aspektem je opět fakt, že přestože Bundesbanka byla nezávislá na německé vládě, působila ve stejnorodém prostředí jednotné hospodářské politiky, ve kterém nacházela odpovídající ústřední protiváhu důležitou pro další směrování měnové politiky Německa.

- Ačkoliv je Německo oficiálně tvořeno šestnácti spolkovými zeměmi, ne všechny mají ustanovenou centrální spolkovou banku. Když došlo v roce 1989 k pádu Berlínské zdi, a poté ke znovusjednocení Německa, přistoupila Bundesbanka k reformě, která zabránila nárůstu počtu zástupců spolkových zemí v Radě centrální banky. V tomto případě pro své účely Bundesbanka některé spolkové země spojila ve větší celky, čímž nedošlo k navýšení počtu prezidentů, kteří se v Radě podíleli na rozhodovacím procesu. Přijímání návrhů tak fungovalo rychleji a efektivněji.

Kromě výše zmiňovaných systémů rozhodování ještě existuje řada teoretických modelů, kterým se bude věnovat následující část této práce.

3.3 Modely systému hlasování v rozhodovacích orgánech

Před samotným představením několika možných modelů hlasování v rozhodovacích orgánech, je vhodné uvést kritéria³³, která by měl účinný, rychlý a flexibilní mechanismus rozhodování splňovat. Tato část obsahuje sedm základních rysů, jež je důležité vzít v úvahu při přehodnocení a hledání nových řešení rozhodování. Důraz je kladen především na problémy, ke kterým dochází v případě úplné a otevřené diskuse postavené na principu konsensu (tak jak je tomu i v Radě guvernérů ECB, která v současné době zahrnuje celkem 23 členů a jejich počet se bude s nově přistupujícími zeměmi do eurozóny navyšovat).

1. kritérium - velikost rozhodovacího orgánu

Je zcela nezbytné, aby došlo ke zmenšení velikosti Rady guvernérů ECB. Podle zkušeností z jiných centrálních bank vyplývá, že rozhodovací orgány fungují lépe a účinněji v případech, kdy se skládají z menšího počtu členů. Tabulka č. 2.3 uvádí několik příkladů zemí, kde centrální banky pracují efektivně právě díky menšímu počtu zástupců v orgánech zodpovědných za přijímání rozhodnutí.

---

³³ ARTUS, Patrick; WYPLOSZ, Charles. La Banque centrale europeenne. Paris: Conseil d'Analyse Économique, 2002. 181 s. ISBN 2-11-005254-6

V tabulce je možné sledovat, že Rada guvernérů ECB se k dnešnímu dni skládá z 23 členů, čímž se jednoznačně vymyká ze světového průměru. Většina rozhodovacích orgánů centrálních bank je obvykle složena do 10 členů.

Tabulka č. 3.3: Počet členů rozhodovacích orgánů ve vybraných světových bankách

Země	Počet členů rozhodovacích orgánů
Austrálie	9
Eurozóna	23
Česká republika	7
Japonsko	9
Kanada	6
Rusko	12
Švédsko	6
Švýcarsko	3
USA	12
Velká Británie	9
Bundesbank*	17

Zdroj: internetové stránky vybraných bank, vlastní zpracování

* před vstupem do eurozóny

Avšak i toto srovnání je poměrně problematické, jelikož míra nezávislosti uvedených centrálních bank se liší, fungují v různých ekonomikách a na jiných finančních trzích, což výrazně ovlivňuje rychlost, ale i způsob přijímání rozhodnutí v oblasti měnové politiky. Většina národních centrálních bank navíc působí v homogenním prostředí jednoho státu, s jednou vládou. Naproti tomu ECB představuje různorodou a mnohonárodní instituci, která stojí proti 17 vládám a jejich fiskálním politikám.

2. kritérium - stabilita rozhodovacího orgánu

Druhým důležitým rysem, který by měl být brán v úvahu při jakémkoliv dalším rozšiřování eurozóny, je kritérium stability. EMU se bude v příštích letech i nadále zvětšovat, a proto je třeba najít takový mechanismus rozhodování, který by obsahoval ustálený počet členů zodpovědných za hlasování.

3. kritérium – komunikace mezi členy rozhodovacího orgánu

Třetí kritérium souvisí s udržováním neformální komunikace mezi členy rozhodovacího orgánu. V případě, že je daný orgán složen z několika představitelů pocházejících z různých zemí (tak jak je tomu i v případě Rady guvernérů ECB), může udržování komunikace členů na neformální úrovni podpořit plynulost a rychlost jednání.

4. kritérium – nezávislost členů rozhodovacího orgánu

Čtvrté kritérium klade důraz na odstranění vlivu národních zájmů jednotlivých členů na rozhodovacím procesu. Pokud se jedná o rozhodovací mechanismus federální povahy, mohou náznaky protlačování jednotlivých národních zájmů představovat výrazný zdroj obtíží a napětí mezi členy. Je to i jeden z důvodů, proč není v tomto případě žádoucí publikování zápisů, protože jejich zveřejnění by mohlo vyvolat spekulace o neobjektivitě, předpojatosti či propagování osobních a národních zájmů států, ze kterého daný člen pochází.

5. kritérium – „jeden člen = jeden hlas“

Dle pátého kritéria by měly mít všechny země, respektive jejich reprezentanti, právo na jeden hlas, bez ohledu na to, jestli se jedná o malou či velkou zemi co do počtu obyvatel či hospodářství. Z dřívějších zkušeností je možné sledovat, že velké a silné země se mnohdy snaží přisvojit více hlasovacích práv. Skrytý konflikt mezi velkými a malými zeměmi kvůli množství hlasovacích práv je možné sledovat ve všech evropských institucích.

6. kritérium – proveditelnost reformy

Šesté kritérium se týká samotné proveditelnosti reformy. Je velice důležité, aby změna rozhodovacího orgánu proběhla „zlehka“ a plynule a neohrozila tím chod celé instituce. V případě ECB je taktéž třeba dávat pozor na dodržování základních principů EU.

7. kritérium – kontrola rozhodovacího orgánu

Jednou ze zásadních otázek reformy je dohled na fungování rozhodovacího orgánu. Ve všech světových centrálních bankách se snaží najít rovnováhu mezi nezávislostí a

kontrolou nad výkonem vrcholného rozhodovacího orgánu. Obvyklým řešením je přenechat dohled nad centrální bankou parlamentu.

Ještě před samotným zveřejněním konečného návrhu úpravy mechanismu hlasování v Radě guvernérů ECB bylo publikováno několik možných řešení a reformních modelů³⁴. Cílem těchto modelů bylo:

- udržet počet účastníků na rozhodovacím procesu v „rozumných mezích“,
- posílit váhu Výkonné rady při rozhodování,
- zavést princip propojení politické a ekonomické váhy členů eurozóny při hlasování.

V zásadě se jedná o čtyři základní návrhy:

- centralizovaný model,
- hlasování s různou vahou jednotlivých guvernérů národních centrálních bank,
- vytvoření skupin zastupujících při hlasování více národních centrálních bank,
- asymetrická rotace národních centrálních bank při hlasování.

3.3.1 Centralizovaný model

Centralizace rozhodovacího mechanismu je chápána jako převedení odpovědnosti za měnově-politická rozhodnutí na „evropské“ vedení ECB – tedy Výkonnou radu. V obecnějším vyjádření lze uvažovat o jakémkoli zvýšení váhy a pravomocí členů Výkonné rady vůči guvernéřům národních centrálních bank. Přestože mnozí experti tuto variantu považují za nejvhodnější pro případ ECB, můžeme zde vysledovat i určité limity. Za jednoznačnou výhodu lze považovat poměrně významné snížení nákladů rozhodovacího procesu. Navíc by tento systém eliminoval vliv národních zájmů a rozhodoval by především ve prospěch eurozóny jako celku. V tomto modelu rozhodovacího systému by tedy guvernéři národních bank hráli spíše poradní a implementační roli při realizaci přijatých rozhodnutí.

---

³⁴ PROCHÁZKA, Petr. Czech Journal of Economics and Finance [online]. 2004 [cit. 2010-04-06]. Nový mechanismus hlasování v Radě. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/966_02_117-137.pdf>.

Nicméně zde stále existuje několik argumentů, které potvrzují, že národní centrální banky by i nadále měly hrát důležitou roli v rozhodovacím procesu. Extrémní centralizace by výrazně ochudila informační bázi pro rozhodování, neboť včasné poskytnutí a analýza relevantních údajů týkajících se hospodářského vývoje členských zemí jsou pro účinnou a efektivní evropskou měnovou politiku nezbytné. Těmito údaji však většinou disponují pouze národní centrální banky, a proto by jejich guvernéři měli dostat možnost ovlivnit měnově-politická rozhodnutí v rámci eurozóny. Druhým argumentem proti centralizaci je fakt, že absence guvernerů národních centrálních bank by mohla mít negativní účinek na politickou nezávislost ECB. Účast všech zástupců eurozóny při výběru členů Rady ECB by mohla pomoci ochránit ECB před preferenčními tlaky a zájmy, např. po volbách. Navíc politická průchodnost tohoto centralizovaného modelu je téměř nulová, protože princip rovnoprávné účasti na rozhodovacím procesu ECB byl jedním z hlavních stavebních kamenů, na základě kterých byla v Maastrichtské smlouvě postavena společná měnová politika. Některé státy by proto mohly cítit neochotu vzdát se posledního kousku suverenity v měnové oblasti.

Návrhy schémat, která by alespoň do jisté míry skloubila politický vliv guvernerů národních centrálních bank s ekonomickou vahou jejich zemí, vycházejí z předpokladu, že by toto řešení zároveň omezilo i možný negativní vliv dílčích národních zájmů jednotlivých států na úkor eurozóny jako celku. Hospodářský význam zemí může být do mechanismu hlasování zakomponován třemi následujícími způsoby:

- hlasování s různou vahou jednotlivých guvernerů,
- vytvoření skupin zastupujících při hlasování více národních centrálních bank,
- asymetrická rotace národních centrálních bank při hlasování.

3.3.2 Hlasování s různou vahou jednotlivých guvernerů národních centrálních bank

V případě modelu hlasování s různou vahou jednotlivých guvernerů národních centrálních bank by byl princip „jeden člen = jeden hlas“ nahrazen váženým hlasováním. Vahami pro jednotlivé státy by mohlo být např. HDP a počet obyvatel, jako je tomu v případě tzv. kapitálového klíče. Znamenalo by to tedy, že tohoto typu hlasování by se nemohla účastnit Výkonná rada, ale pouze „akcionáři“, tedy guvernéři národních

centrálních bank členských států eurozóny. Hlasy by byly váženy z 50% podle výše HDP a velikosti populace. Tento model sám však neřeší otázku vysokých nákladů rozhodování a velkého počtu účastníků na hlasovacím procesu. Zároveň je třeba poznamenat, že zde může být ohrožen princip rovnoprávné účasti na rozhodování, jak je tomu i u centralizovaného modelu rozhodování.

3.3.3 Vytvoření skupin zastupujících při hlasování více národních centrálních bank

Tento model, který je velice blízký systému uplatňovanému v rámci MMF, představuje kombinaci sdružující charakteristiky centralizovaných mechanismů a váženého přístupu. Hlavní myšlenka spočívá v tom, že by národní centrální banky byly v rámci Rady guvernérů sdruženy do několika skupin, jež by měly jeden hlas se stejnou vahou. Tímto způsobem by bylo možné integrovat zásadu národního zastoupení, ale i potřebu omezit velikost Rady guvernérů. Výběr do jednotlivých skupin by mohl být proveden na základě regionálního principu, velikosti členských zemí či kombinací těchto dvou kritérií. V tomto případě by rovněž bylo potřeba vyřešit otázku počtu jednotlivých skupin a způsobů delegace hlasovacího oprávnění na zástupce daných skupin. Negativem tohoto modelu jsou jeho možné konflikty s principem rovnoprávného zastoupení a přenos nákladů rozhodování z úrovně Rady guvernérů na nižší úroveň (nedošlo by tak k eliminaci nákladů, ale naopak je možné, že by náklady spojené s přenosem na regionální úroveň ještě porostly). Teoretickou variantou je myšlenka jurisdikce³⁵ národních centrálních bank nad rámcem národních států, jak je tomu podobně u Federálního rezervního systému v USA, či německé Bundesbanky před vstupem do eurosystému. Použití této zásady pro případ ECB by mohlo přispět ke snížení počtu osob s rozhodovacími pravomocemi v Radě guvernérů. Nicméně by tato varianta byla politicky neprůchodná a navíc by rovněž byla v rozporu se samotnými principy EU.

3.3.4 Asymetrická rotace národních centrálních bank při hlasování

Alternativním scénářem, který by v zásadě mohl být schopen vyřešit jak nesoulad mezi politickou a ekonomickou vahou, tak zvyšování počtu členů Rady Guvernérů, je

---

³⁵ Jurisdikce je pravomoc nalézat nebo stanovit právo, která je státem svěřena předem určeným orgánům různého druhu, aby ji vykonávaly jeho jménem a v mezích stanovených zákonem.

asymetrická rotace národních centrálních bank při hlasování. Tato myšlenka spočívá v omezení počtu mandátů národních centrálních bank pro hlasování Rady guvernérů. Mandáty by samozřejmě byly postupně obměňovány a sdíleny všemi guvernéry národních centrálních bank, ale frekvence jejich účasti by se lišila podle předem stanovených kritérií. Národní centrální banky by mohly být rozděleny do několika skupin, v rámci kterých by docházelo k rotaci hlasovacích práv, a to podle následujících rysů:

- velikost – např. sestavit skupinu národních centrálních bank, která je homogenní z pohledu podílů jejich HDP na eurozóně,
- inflace – tzn. vytvořit takové skupiny států, které by měly co nejmenší rozptyl odchylky inflace,
- sladění hospodářských cyklů s ostatními státy ve skupině.

Systém asymetrické rotace by byl transparentní, poměrně rovnoprávný a tím pádem by přinášel i méně konfliktů. Zároveň by byl vyřešen i problém vysokého počtu účastníků na rozhodovacím procesu. Přestože byl tento návrh považován za „horkého kandidáta“ pro reformu mechanismu hlasování v ECB, ani tento model se nevyhnul kritice, a to především proto, že by se guvernéři národních centrálních bank, které zrovna nedisponují právem hlasovat, nemohli účastnit jednání a případně tak v diskusi upozornit na problémy týkající se jejich země a případně tak alespoň minimálně ovlivnit rozhodnutí Rady guvernérů.

Následující tabulka č. 3.4 shrnuje výše zmiňované modely a porovnává je z pohledu nákladů, podílu hlasů Výkonné rady na rozhodování, politické a ekonomické váhy či politické průchodnosti.

Tabulka č. 3.4: Modely rozhodovacích systémů

Model	Náklady na rozhodování	Podíl hlasů Výkonné rady (% z Rady guvernérů celkem)*	Rozdíl mezi politickou a ekonomickou vahou guvernérů národních centrálních bank	Politická průchodnost
Status quo (počítáno s 27 členy eurozóny)	velmi vysoké	18,2	vysoký	Nízká
Centralizace	velmi nízké	100	žádný	velmi nízká
Vážené hlasování	velmi vysoké	40	nízký	Střední
Vytvoření skupin národních centrálních bank	vysoké	40	závisí na výběru skupin	Střední
Asymetrická rotace	nízké	40	střední	střední až nízká

*Pro poslední tři varianty se celkem počítá 15 členů Rady guvernérů
Zdroj: Gros a kol. (2002), vlastní zpracování

Tabulka znázorňuje, že z pohledu minimalizace nákladů na rozhodování je nejlépe hodnocen model asymetrické rotace, oproti tomu současný stav a varianta váženého hlasování hlasovací proces značně prodražují. Politicky nejprůchodnější variantou je vážené hlasování či možnost vytvoření skupin národních centrálních bank.

*

*

*

Rada guvernérů ECB se v současné době skládá celkem z 23 členů, čímž se jednoznačně odlišuje od jiných světových centrálních bank. Její velikost je jedním z důvodů snižující se výkonnosti a rychlosti přijímání rozhodnutí důležitých pro realizaci měnové politiky eurozóny. Inspirací, jak tento proces zefektivnit, mohou být i příklady již existujících rozhodovacích mechanismů. Vzhledem k charakteru ECB by pro Radu Guvernérů mohl být vzorem americký FED či německá Bundesbanka, ještě před jejím

vstupem do eurosystému, avšak i zde bylo zjištěno několik nevyhovujících aspektů. Jeden z hlavních problémů, který byl shledán u obou srovnávaných případů, je fakt, že výše zmiňované centrální banky působí oproti ECB v homogenním ekonomickém prostředí s odpovídající centrální protiváhou v jednotné hospodářské politice daného státu. Obě centrální banky navíc disponují několikanásobně menším počtem aktérů účastnících se na rozhodovacím procesu.

Existuje i celá řada teoretických modelů rozhodovacích systémů, které byly dokonce publikovány ještě před samotným schválením reformy a jsou i v současné době hojně diskutovány. Všechny navrhované modely vykazují určitá pozitiva i negativa, ale celkově je v rámci možností nejlépe hodnocená varianta centralizace či asymetrické rotace, ze kterých částečně schválený návrh reformy mechanismu hlasování v Radě guvernérů ECB vychází.

4 Nový systém hlasování v Radě guvernérů ECB a analýza jeho protikladných aspektů

Všichni noví členové Evropské unie se ve své smlouvě o přistoupení zavázali postupně přijmout jednotnou evropskou měnu euro. To znamená, že za současné situace, kdy se EU skládá z 27 zemí, by měl hlavní rozhodovací orgán – Rada guvernérů obsahovat celkem 33 členů. Rada guvernérů by byla tvořena z 6 nezávislých členů Výkonné rady a 27 zástupců národních bank, což by výrazně posílilo nerovnováhu sil ve prospěch jednotlivých suverénních států, a to by mohlo ohrozit nezávislost ECB i její efektivitu.

Vůbec prvním oficiálním dokumentem, jenž zmiňuje téma reformy rozhodovacího mechanismu ECB, je Smlouva z Nice, která byla podepsána 26. ledna 2001³⁶. Smlouva z Nice otevřela cestu k institucionální reformě EU, která se kvůli nastávajícímu rozšíření o 10 nových členů ze střední a východní Evropy stala nutností³⁷. Hlavní změny, které Smlouva z Nice přináší, se týkají především struktury Evropské komise a omezení jejích intervencí, rozšíření počtu případů pro hlasování kvalifikovanou většinou, nového rozdělení váhy hlasů v Radě, zabezpečení větší flexibility pro zpřesnění ujednání o spolupráci, ale právě i hlasování v Radě guvernérů ECB. Nový odstavec 6 článku 10 Statutu ESCB/ECB³⁸, který byl navržený Smlouvou z Nice, neřeší složení ani počet členů Rady guvernérů, ale vůbec dovoluje možnost jejího reformování, prostřednictvím tzv. enabling clause³⁹, což je do češtiny překládáno jako „zmocňovací doložka“.

4.1 Reforma hlasování v Radě Guvernérů Evropské centrální banky

Iniciativy reformovat mechanismus hlasování v Radě guvernérů se chopila samotná ECB a 20. prosince 2002 zveřejnila návrh nového systému. Následující harmonogram zahrnoval kromě posouzení názorů Evropské komise a parlamentu i řadu jednání v nejrůznějších orgánech, která vyústila v konečný nástin reformy mechanismu hlasování,

---

³⁶ Smlouva z Nice byla podepsána 26. ledna 2001 a v platnost vstoupila 1. února 2003.

³⁷ 1. května 2004 došlo k zatím největšímu rozšíření v historii EU, tento den přistoupilo 10 následujících států ze střední a východní Evropy: Česká republika, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

³⁸ Evropské právo : Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Ostrava : Sagit, a.s., 2008. 240 s.

³⁹ Enabling = umožnit

jenž byl dne 21. března 2003 jednomyslně schválen Radou guvernérů ECB. Reforma pak svou oficiální podobu získala těsně před podpisem smlouvy o přistoupení České republiky a dalších devíti států do EU, kdy ji Rada EU na úrovni hlav států a předsedů vlád definitivně schválila. Toto řešení může být považováno za vysoce pragmatické, ale na druhou stranu se může jevit i jako poměrně nedemokratické vůči novým zemím, kterých se tato problematika také velice úzce týká, ale v podstatě nedostaly příležitost se na tomto rozhodnutí podílet.

Nový systém měl začít fungovat s přijetím šestnáctého člena eurozóny. Tím se dne 1. ledna 2009 stalo Slovensko, avšak Rada guvernérů ještě 18. prosince 2008 stačila rozhodnout o pokračování svého stávajícího režimu hlasování a o zavedení rotačního systému pouze v případě, že počet guvernérů a prezidentů národních centrálních bank zemí eurozóny překročí hranici 18 členů. Eurozóna letos přijala již svého sedmnáctého člena, kterým se 1. ledna 2011 stalo Estonsko, ke změně systému hlasování v Radě guvernérů ECB však tedy prozatím nedojde.

V rozšířené eurozóně je nezbytné zachovat schopnost Rady guvernérů přijímat rozhodnutí efektivně a včas, a to bez ohledu na počet zemí, které euro přijmou za svou národní měnu. Z tohoto důvodu musí být množství guvernérů disponujících hlasovacím právem být nižší, než celkový počet guvernérů v tomto orgánu. Po vyhodnocení několika modelů se Rada guvernérů rozhodla pro strukturu tzv. rotačního systému hlasování, jenž znázorňuje kompromis mezi různými již existujícími přístupy.

Podle této koncepce budou všichni příslušníci Rady guvernérů i nadále docházet na zasedání a účastnit se jednání. Hlasovat však bude moci jen 15 guvernérů národních centrálních bank, přičemž toto hlasovací právo si budou mezi sebou střídat. Rotační období je zde definováno jako doba, během které složení guvernérů s hlasovacími právy zůstává beze změny⁴⁰. Toto období bude vždy trvat jeden měsíc s tím, že k výměně, resp. předání, hlasovacích práv bude docházet na začátku měsíce. Pravidelně se budou konat dvě zasedání Rady guvernérů s tím, že to první se bude výlučně věnovat rozhodování o měnové politice eurozóny a na druhém se pak guvernéri budou zabývat všemi ostatními problémy převážně organizačního a správního charakteru. Během tohoto měsíčního

---

⁴⁰ FITOUSSI, Jean-Paul; CREEL, Jérôme. How to Reform the European Central Bank. Londýn : Centre for European Reform, 2002. 65 s. ISBN 1901229343.

období, kdy budou jednotliví guvernéři disponovat hlasovacím právem, se tak budou vždy podílet na rozhodování v rámci obou typů zasedání.

Stanovený počet práv pro guvernéry by měl vytvářet vhodnou rovnováhu mezi návazností na současné uspořádání, včetně vyváženého rozdělení hlasovacích práv mezi šest představitelů Výkonné rady, a ostatní členy Rady guvernérů na jedné straně a nutností straně druhé.

Hlasovací práva budou mezi guvernéry národních centrálních bank rotovat podle předem stanovených pravidel. Guvernéři budou postupně rozděleni do několika skupin, a to podle hodnocení velikosti ekonomik příslušných zemí. Hodnocení zemí bude obsahovat dvě následující složky:

- **podíl země na souhrnném hrubém HDP v tržních cenách** – první složkou je podíl členského státu na souhrnném hrubém domácím produktu v tržních cenách všech členských států, které přijaly euro. Ekonomické váhy států se odráží ve výši jeho HDP, zástupci centrálních bank států s většími ekonomikami tak budou disponovat hlasovacím právem častěji než reprezentanti menších zemí.
- **podíl země na souhrnných aktivech celkové rozvahy měnových finančních institucí (TABS-MFI)** – tento indikátor vypovídá o velikosti finančního trhu daného státu, který je klíčovou proměnnou při provádění měnové politiky. Dle oficiální definice ECB jsou měnové finanční instituce (MFI) centrální banky, měnové fondy a další trvalé finanční instituce, jejichž hlavním předmětem činnosti je přijímat vklady nebo prostředky jim podobným od jiných subjektů a rovněž poskytovat úvěry či provádět investice do cenných papírů⁴¹.

Podle tohoto systému se podílu na HDP přiděluje váha 5/6 a celková souhrnná rozvaha představuje 1/6 hodnocení.

---

⁴¹ FRENKEL, Michael; FENDEL, Ralf . The New ECB Voting System: Some Room for Improvement. Intereconomics [online]. 2003, 6, [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/41734/1/375238565.pdf>>.

Členské země EU se sice zavázaly přijmout euro za svou měnu, ale jednotlivé státy do eurozóny nevstupují najednou. Pro zajištění hladkého průběhu je proto zavedení nového rotačního systému hlasování v Radě guvernérů ECB rozplánováno do dvou etap:

- **1. fáze:** dokud počet členů eurozóny nepřesáhne 21 zemí, budou guvernéři národních centrálních bank rozděleni do dvou skupin.
- **2. fáze:** jakmile počet guvernérů národních centrálních bank překročí hranici 21 členů, budou guvernéři rozděleni do tří skupin.

Jednotlivá seskupení členů, resp. guvernérů centrálních bank, se budou lišit podle toho, jak často budou moci uplatňovat hlasovací právo. První kategorie guvernérů se bude skládat z pěti zemí eurozóny, které dosahují nejvyššího hodnocení podle zmiňovaných kritérií. Toto uskupení bude disponovat čtyřmi hlasovacími právy, tzn. frekvence hlasování jednotlivých států v této kategorii bude 80 %, a státy se tak budou střídát častěji, než země v druhé a třetí skupině. V současné době by zde na základě těchto pravidel patřilo Německo, Francie, Itálie, Španělsko a Holandsko.

Druhá skupina bude obsahovat zbývající guvernéry národních centrálních bank členů eurozóny. Tato skupina bude mít celkem jedenáct hlasů (viz tabulka č. 4.1).

Tabulka č. 4.1: Rotační systém se dvěma skupinami

		Počet guvernérů národních centrálních bank			
		19	20	21	22 a více
První skupina	Počet hlasovacích práv/počet guvernérů	4/5	4/5	4/5	Druhá fáze: rotační systém se třemi skupinami (viz tabulka č. 4.2)
	Frekvence hlasování	80%	80%	80%	
Druhá skupina	Počet hlasovacích práv/počet guvernérů	11/14	11/15	11/16	
	Frekvence hlasování	79%	73%	69%	
Hlasovací práva celkem		15	15	15	15

Zdroj: European Central Bank (2003), vlastní zpracování a aktualizace dat

Jakmile počet zemí eurozóny dosáhne alespoň dvaceti dvou členů, bude rotační systém doplněn o třetí kategorii (viz tabulka č. 4.2). V tomto případě se bude první skupina

skládat stále z pěti guvernérů národních centrálních bank zemí eurozóny, které zaujmají nejvyšší místa v hodnocení kritérií, a budou jí náležet čtyři hlasy. Druhá bude tvořena z poloviny všech guvernérů národních centrálních bank a bude disponovat osmi hlasy. Třetí skupinu budou formovat zbývající guvernéri a bude mít tři hlasy.

Tabulka č. 4.2: Rotační systém se třemi skupinami

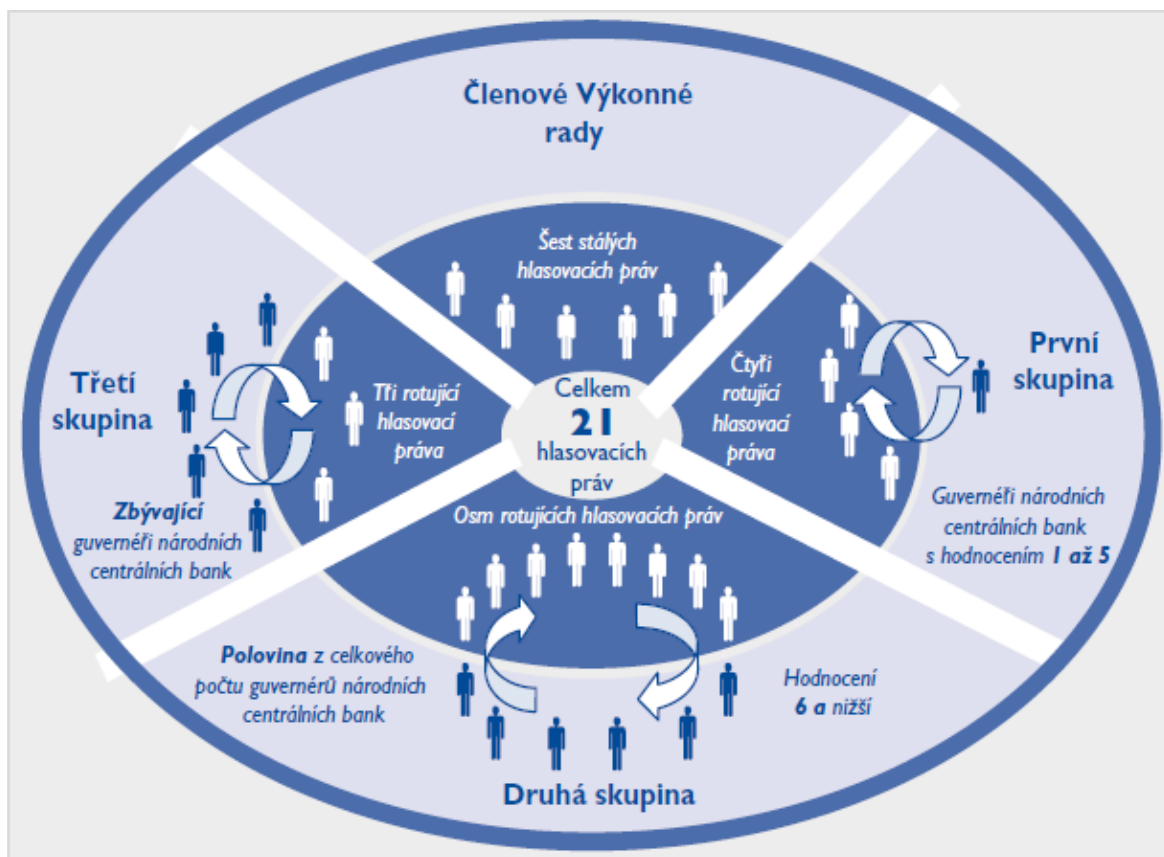
		Počet guvernérů národních centrálních bank						
		19-21	22	23	24	25	26	27
První skupina	Počet hlasovacích práv/počet guvernérů	První fáze: rotační systém se dvěma skupinami (viz tabulka č. 4.1)	4/5	4/5	4/5	4/5	4/5	4/5
	Frekvence hlasování		80%	80%	80%	80%	80%	80%
Druhá skupina	Počet hlasovacích práv/počet guvernérů		8/11	8/12	8/12	8/13	8/13	8/14
	Frekvence hlasování		73%	67%	67%	62%	62%	57%
Třetí skupina	Počet hlasovacích práv/počet guvernérů		3/6	3/6	3/7	3/7	3/8	3/8
	Frekvence hlasování		50%	50%	43%	43%	38%	38%
Hlasovací práva celkem		15	15	15	15	15	15	15

Zdroj: European Central Bank (2003), vlastní zpracování a aktualizace dat

V tabulce je možné vysledovat, že v tomto případě bude frekvence hlasovacího práva v první skupině vždy 80 %, ve druhé se pak dle počtu členů v Radě guvernérů bude lišit od 73 % (v případě, že eurozóna se bude skládat z 22 zemí EU) až po 57 % (kdy eurozóna dosáhne celkového počtu 27 států) a ve třetí skupině se bude hlasovací četnost různit od 50 % až 38 % dle počtu guvernérů národních centrálních bank.

Následující obrázek č. 4.1 graficky znázorňuje princip rotačního systému hlasování v Radě guvernérů ECB při celkovém počtu 27 zemí eurozóny.

Obrázek č. 4.1: Rozdělení členů Rady guvernérů do skupin v rámci rotačního systému hlasování v Radě Guvernérů ECB

Zdroj: Evropská centrální banka (2006)

Jakmile rotační systém vstoupí v platnost, bude seznam guvernérů s hlasovacím právem zveřejněn na internetových stránkách ECB a bude pravidelně aktualizován.

4.1.1 Principy nového systému hlasování

Rotační systém hlasování je založen na několika klíčových zásadách. Tyto nosné prvky nového mechanismu jsou stanoveny v novelizovaném článku 10.2 v Protokolu o Statutu ESCB a ECB⁴² (platný od 1. června 2004) a odrážejí pět následujících základních principů⁴³.

⁴² Evropské právo : Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. Ostrava : Sagit, a.s., 2008. 240 s.

⁴³ PROCHÁZKA, Petr. Czech Journal of Economics and Finance [online]. 2004 [cit. 2010-04-06]. Nový mechanismus hlasování v Radě. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/966_02_117-137.pdf>.

Princip „jeden člen = jeden hlas“

Hlavní princip současného hlasovacího systému „jeden člen = jeden hlas“ bude i nadále platit pro všechny členy Rady guvernérů disponující hlasovacím právem. V důsledku rotačního systému však nebudou mít guvernéři národních centrálních bank stálé hlasovací právo.

Princip osobní účasti na zasedání

Tento princip zaručuje, že všichni členové Rady guvernérů se budou i dále povinně účastnit zasedání. Guvernéři navíc budou mít právo vyjádřit svůj názor na projednávanou problematiku i v případě, že v danou chvíli nebudou disponovat hlasovacím právem.

Princip reprezentativnosti

Zavedení rotace hlasovacích práv by mohlo vést k situacím, kdy by došlo k vytvoření skupiny guvernérů, kteří by pocházeli z malých členských států, a tím pádem by nereprezentovali ekonomiku eurozóny jako celku. Podstata reprezentativnosti spočívá v asymetričnosti rotace v závislosti na velikosti členského státu. Jinými slovy, guvernéři národních centrálních bank větších zemí budou hlasovacím právem disponovat častěji, než guvernéři těch menších. Rozdíl se tedy týká pouze frekvence, v jaké budou jednotliví guvernéři národních centrálních bank moci hlasovat. V konečném důsledku by tak neměl být ovlivněn princip „jeden člen = jeden hlas“ a tím ani skutečná podstata rozhodovacího procesu, ale pouze uspořádání toho, kdo a kdy bude hlasovat.

Princip automatickosti

Princip automatickosti spočívá v samotném jádru rotačního systému, který je natolik robustní, že se bude schopen automaticky přizpůsobit jakémukoliv rozšíření eurozóny a zaručit tak plynulou adaptaci mechanismu až do konečného počtu 27 států.

Princip transparentnosti

Nový mechanismus hlasování v Radě guvernérů by měl být vytvořen tak, aby byl co možná nejvíce transparentní a jeho hlavní procesy a jednání probíhaly relativně snadno, rychle a efektivně.

4.2 Analýza silných a slabých stránek nového systému hlasování v Radě guvernérů ECB

Nově navržený mechanismus hlasování v radě guvernérů ECB se po jeho zveřejnění setkal s mnohými protikladnými reakcemi. Hlavním důvodem pro reformování rozhodovacího mechanismu Rady guvernérů bylo zachovat její schopnost přijímat rozhodnutí efektivně a včas i v rozšířené eurozóně. Podle hodnocení Evropské Rady⁴⁴ se navrhovaný rotační systém jeví jako spravedlivý a účinný způsob přerozdělování hlasovacích práv v rámci Rady guvernérů ECB. Existuje zde však několik argumentů pro a proti implementaci výše zmiňované reformy. Mezi klady schválené reformy mechanismu hlasování v Radě ECB bezesporu patří:

- politická průchodnost schváleného systému,
- reprezentativnost (hlasující guvernéři budou vždy reprezentovat významný podíl států i HDP eurozóny),
- robustnost (nový mechanismus může fungovat při jakémkoli počtu zemí eurozóny až do celkového množství 27 členů EU),
- přestože nové schéma Rady guvernérů ve srovnání s teoretickými modely či systémy uplatňovanými v jiných světových centrálních bankách stále obsahuje poměrně vysoký počet účastníků, tak se oproti stávajícímu mechanismu rozhodování jedná o značný pokrok a rovněž i úsporu nákladů.

Přes výše zmiňované klady, jež se obhájci schválené reformy snaží neustále zdůrazňovat, je reforma vystavovaná časté kritice. Její kritikové⁴⁵ uvádějí, že navrhovaný rotační systém je neefektivní a rozporuplný. Rovněž argumentují tím, že takovýto způsob rozhodování není dlouhodobě udržitelný. Kritika nové struktury a mechanismu rozhodování v Radě guvernérů má mnoho dimenzí, ale jedním z jeho největších a nejdiskutovanějších problémů je otázka velikosti orgánu, jenž by měl být zodpovědný za přijímání rozhodnutí týkajících se měnové politiky eurozóny. V případě reformy Rady guvernérů i po jejím zavedení zůstane celkový počet hlasujících ve srovnání s ostatními světovými centrálními bankami poněkud vysoký a nezaručuje tak účinnou měnovou politiku.

---

⁴⁴ European Council: Report on the proposal for a Council decision on an amendment to Article 10.2 of the Statute of the European System of Central Banks and the European Central Bank, European Parliament, March 2003

⁴⁵ např. Berger (2002), Artus a Wyplosz (2002)

I z pohledu nákladů je tak možné se domnívat, že s větším množstvím členů rozhodovacího orgánu se paralelně zvětšují náklady na samotný proces. Důležitou roli zde hraje komunikace, neboť i přes to, že je výměna názorů omezena jen na krátké prohlášení každého člena, větší výbory budou přirozeně prodlužovat jednání a tím automaticky dochází k růstu výdajů. Reálné náklady na proces rozhodování mohou navíc obsahovat i nepřímé složky, jako jsou např. čas potřebný pro přípravu zasedání, nezbytnost nebo tradice vyslechnout názory všech přítomných atd. Navíc k tomu, aby došlo k přijatelné koncesi, může názorová rozmanitost navíc vyžadovat větší a delší úsilí všech zapojených.

Podle nového mechanismu sice dojde ke snížení počtu guvernérů disponujících hlasovacím právem, ale ostatní členové se budou taktéž povinně účastnit diskusí a jednání Rady. Pouhé omezení hlasovacích práv tak nezaručuje, že pravidelná setkání Rady budou kratší a efektivnější. S přibývajícími členy eurozóny mohou být zasedání naopak prodlužována, neboť je možné, že guvernéři bez hlasovacích práv si je budou snažit kompenzovat oprávněním promluvit na jednáních.

S výše zmiňovaným hlediskem souvisí i skutečnost, že momentálně nehlasující guvernéři mohou trvat na tom, aby členové s hlasovacím právem zastupovali a reprezentovali názory celé skupiny. Břemeno snahy po dosahování koncese by tak bylo přeneseno z úrovně Rady guvernérů do centra jednotlivých skupin a časová náročnost rozhodování takto může ještě narůstat.

Odpůrci reformy rovněž zmiňují, že nový mechanismus porušuje jeden ze základních výše zmiňovaných principů „jeden člen = jeden hlas“. Přestože ECB tvrdí opak, bude od této zásady vzhledem ke skutečnosti, že se bude týkat pouze guvernérů národních centrálních bank disponujících hlasovacím právem, nenápadně upuštěno. V návaznosti na tento fakt navíc dochází i k dalším vnitřním rozporům, neboť frekvence hlasování mezi jednotlivými členy daných skupin nebude stejná a ani z tohoto hlediska tak tato zásada nebude naplněna. Většina nově přistupujících zemí se ocitne ve třetí hlasovací skupině a žádná z nich v první, což může být vnímáno i jako jistý druh separace v rámci HMU.

Nový systém hlasování je hodnocen jako vysoce netransparentní a zejména veřejnosti se může jevit jako velmi složitý. Kromě toho přesné postupy související s mechanismem rotace (např. pořadí guvernérů, pravidla rotace v rámci tří různých skupin,

atd.) nejsou stále ještě úplně jasné stanoveny. Uplatnění "třídění" guvernérů do skupin podle hospodářské váhy jednotlivých zemí může vyvolávat pochybnosti i o skutečné míře neutrality členů Rady guvernérů vzhledem k prosazování národních zájmů.

Negativní postoje jsou zaujímány i proti základním indikátorům určujících pořadí a uskupení zemí v rámci tří navrhovaných skupin. Navíc zde existuje skutečnost, že zařazení států do skupin se může díky vývoji HDP/TABS-MFI jednotlivých zemí časem změnit, což rovněž přispívá ke snížení transparentnosti systému.

Kromě toho i samotné použití ukazatele TABS-MFI přitahuje hodně kritiky. V zásadě platí, že by měl měřit a odrážet velikost finančního sektoru, nicméně tento indikátor je zaměřen především na bankovníctví a nepokrývá tak celý finanční sektor. Kritici navíc často v této souvislosti upozorňují na zjevné nadhodnocení Lucemburska, jehož bankovní sektor představuje značný podíl vkladů pocházejících z institucí EU, a naopak podhodnocení např. Polska, kde není bankovní sektor tak rozvinutý. Problémy týkající se kompozice těchto indikátorů vyvolávají diskuse, zda-li zde existují i jiné možnosti a alternativní řešení. Méně komplikované a kontroverzní ukazatele by vedly k větší transparentnosti v procesu přidělování hlasovacích práv. Jako bezprostřední kandidáti se nabízejí HDP a velikost populace jednotlivých členů zemí eurozóny. Vzhledem k tomu, že měnová politika je úzce spjata s ekonomickou výkonností eurozóny, HDP je tak nejpřirozenější indikátor. Velikost populace členských zemí by byla odůvodňována spíše nepřímo, neboť představuje potenciální budoucí sílu regionu, resp. státu.

Neméně důležitým aspektem je i fakt, že nové členské státy EU neměly možnost se zapojit do diskuse a utvářet tak nový režim a systém rozhodování o měnové politice v radě guvernérů ECB.

4.3 Návrhy a alternativní přístupy pro další reformy systému rozhodování v Radě guvernérů ECB

Přestože byla reforma mechanismu hlasování v Radě guvernérů ECB ratifikována všemi tehdejšími členskými státy, zůstávají zde stále nezodpovězené otázky, které pravděpodobně budou vyžadovat pozornost a potřebu další diskuse. Jaké jsou tedy možnosti pro další zlepšení a alternativní nastavení systému hlasování? Existuje zde hned

několik skupin vyjadřující odlišné postoje ke změnám a úpravě mechanismu hlasování v Radě guvernérů ECB. Jejich zástupci mohou být rozděleni následovně:

- zastánci národních zájmů,
- zastánci hlubší reformy ECB.

4.3.1 Zastánci národních zájmů

V řadách kritiků reformy mechanismu rozhodování v Radě guvernérů ECB se nacházejí i zastánci národních zájmů jednotlivých členských zemí eurozóny. Jejich zástupci se brání prohlubování centralizace řízení měnové politiky a argumentují především nesouladem mezi pragmatičností navržené reformy a základními demokratickými principy, na kterých je EU postavena. Existuje zde několik členských států eurozóny, které se vzdaly vlastní suverenity v oblasti měnové politiky a přijaly společnou měnu euro za předpokladu, že se budou i nadále trvale podílet na rozhodování o dalším směřování měnové politiky eurozóny. Vzhledem k tomu, že podle nového mechanismu se bude rozhodování účastnit vždy jen 15 zástupců zemí eurozóny, jež budou právě disponovat hlasovacími právy, tak podmínce stálé účasti na směřování měnové politiky neodpovídá.

Mezi odpůrce centralizace rozhodování a přednesení další zodpovědnosti na nadnárodní úroveň v rámci ECB se řadí především Finsko, ale rovněž i Holandsko či Portugalsko.

4.3.2 Zastánci hlubší reformy ECB

Navrhovaná reforma Rady guvernérů je však kritizována i z druhého pohledu, neboť někteří zastánci hlubší reformy ECB ji považují za příliš opatrnou. Vyskytují se takové argumenty, že účinnost ECB by mohla být nejlépe zajištěna právě tím, že omezí velikost Rady guvernérů pouze na Výkonnou radu či na jiný orgán, jenž by byl složený takovým způsobem, aby udržel nezávislost a objektivní pohled na eurozónu jako celek.

Stoupenci centralizace zastávají názor, že kompletní přenesení pravomocí v oblasti měnové politiky na nezávislý nadnárodní orgán je nevyhnutelné a nezbytné pro zajištění

dalšího efektivního a nestranného fungování eurozóny. Více centralizovaný systém by měl zabezpečit i rychlejší přijímání rozhodnutí, neboť počet zapojených osob by byl více omezen. Přestože je tento centralizovaný mechanismus mnohdy prezentován jako nejlepší způsob, jak zabezpečit nadnárodní charakter měnové unie, je třeba připustit, že eurozóna ještě není na takovýto vysoký stupeň centralizace připravena.

4.3.3 Postoj a doporučení Evropské komise

Reforma Rady guvernérů ECB vyvolala diskuse i na úrovni Evropské komise, která k této problematice dne 19. února 2003 vyjádřila a rovněž zveřejnil některá doporučení. Komise ve svém stanovisku k předloženému návrhu předložila názor, že některé záležitosti by řešila jinak. Ve svém stanovisku k dané věci však neopomněla zdůraznit, že reforma by měla v první řadě brát v úvahu následující požadavky:

- Rozhodnutí by měla být přijímána rychlým a efektivním způsobem,
- rozhodovací orgány by měly jednat v zájmu eurozóny jako celku,
- systém musí být současnými i budoucími členy vnímán jako nestranný a neutrální,
- veřejnost musí rozumět logice a fungování nového mechanismu.

Evropská komise ve svém vyjádření zveřejnila i konkrétní doporučení, kde hned v úvodu zdůraznila potřebu snížit počet hlasovacích práv, neboť se domnívá, že menší množství osob účastnících se hlasování by podpořilo rychlost a efektivnost rozhodovacího procesu. V souladu s výše uvedenou analýzou protikladných aspektů reformy, Evropská komise rovněž doporučila nahradit ukazatel zahrnující finanční sektor (TABS-MFI), indikátorem reflektující velikost populace jednotlivých členů eurozóny, který považuje za zvláště vhodný pro potřebu rozdělení zemí do skupin. Hlavními ukazateli by tak byla velikost populace a HDP, přičemž by každý z nich měl stejnou váhu 50 %.

Evropská Komise rovněž ve svém prohlášení vyslovila obavy z nízké transparentnosti navrženého systému hlasování, neboť vzhledem k jeho složitosti se může jevit především evropské veřejnosti jako velice nepřehledný. Komise tak ECB doporučila včasné a úplné poskytnutí informací týkajících se frekvence rotace a pořadí přidělování hlasovacích práv guvernéřům národních centrálních bank v rámci jednotlivých skupin.

Na závěr svého vyjádření taktéž zdůraznila potřebu dalších opatření a reorganizaci ECB, čímž se přiklonila ke skupině zastánců hlubší reformy Rady guvernérů.

*

*

*

Reforma Rady guvernérů se řadí mezi jedny z nejkomplikovanějších a nejvíce diskutovaných otázek, se kterými se v současnosti ECB potýká. Přestože již byla oficiálně schválena před bezmála osmi lety, stále je terčem nemalé kritiky. Existuje zde totiž několik pro a proti, přičemž ty negativní aspekty, alespoň co do počtu, převládají a nalezení jednotného pohledu či varianty, se kterou by souhlasily všechny zúčastněné strany, není vůbec jednoduché, neboť i samotní kritikové se ve svých návrzích na vylepšení systému hlasování v Radě guvernérů ECB různí. Existují zde dvě hlavní skupiny odpůrců současné reformy. První se snaží prosazovat národní vliv a zájmy jednotlivých států, takže rozhodování by mělo fungovat na principu mezivládní spolupráce, ale naopak druhý tábor je přesvědčen, že bez hlubší centralizace není možné rozhodovací proces zefektivnit. Na jednotlivé aspekty lze navíc nahlížet z odlišných stran, takže záleží i na preferencích a úhlu pohledu, který členové eurozóny zvolí. Rada guvernérů spuštění nového systému navíc neustále odkládá. Podle nejnovějších změn by nový mechanismus měl začít fungovat s přistoupením devatenáctého člena eurozóny. V současné době se však zdá, že další rozšiřování není plánováno a je tedy ještě otázkou času, kdy bude nový systém hlasování v Radě guvernérů ECB spuštěn.

5 Závěr

Myšlenka vytvořit v Evropě hospodářskou a měnovou unii vznikla před více než šedesáti lety, avšak první zásadní krok k jejímu dosažení byl představen až v roce 1979 ve formě Wernerovy zprávy. Je tedy zřejmé, že formování Hospodářské a měnové unie EU lze přirovnat k poměrně dlouhé a strastiplné cestě, která ještě není zdaleka u konce. Během tohoto procesu se však podařilo docílit několika úspěchů a za jeden z nich je možné považovat i ustanovení ECB, která svou činnost zahájila 1. ledna 1999 a počínaje tímto dnem převzala zodpovědnost za zavádění měnové politiky v eurozóně.

ECB je v „komunitě“ světových centrálních bank jedním z nejmladších členů a v současné době se nachází v situaci, kdy vzhledem k rostoucímu počtu zemí eurozóny dochází k přehodnocování její organizační struktury a mechanismu rozhodování. Vrcholnými orgány, jež určují směr ECB, tak celé Hospodářské a měnové unie EU, jsou Výkonná rada, Generální rada a Rada guvernérů a právě poslední zmiňovaný orgán se stal předmětem houževnatých diskusí a následné reformy. Nový návrh hlasování v Radě guvernérů ECB je založen na principu tzv. rotačního systému, který by měl garantovat včasné a účinné přijímání rozhodnutí zásadních pro řízení a další vývoj měnové unie i v stále se rozšiřující eurozóně. Nový mechanismus vychází z kombinace teoretických modelů asymetrie a váženého hlasování a musí splňovat hned několik zásad, ke kterým patří např. princip „jeden člen=jeden hlas“, osobní účast na zasedáních, robustnost či transparentnost, což vede k přílišné složitosti celého mechanismu rozhodování. Není tedy divu, že se často stává tématem rozporuplných diskusí, ve kterých mnohdy převažují spíše kritické názory a i tato diplomová práce potvrdila, že negativní aspekty převyšují nad těmi kladnými.

Jedním z hlavních problémů dnešního nastavení Rady guvernérů je její velikost a množství osob účastnících na rozhodovacím procesu. Se svými současnými 23 členy je spíše světovou raritou a právě takto vysoký počet guvernérů podílejících se na hlasování snižuje rychlost a efektivitu řízení měnové politiky eurozóny. Nově navržený systém sice zaručuje maximálně 15 členů disponujících hlasovacím právem, ale i tak nezajišťuje pružnější a účinnější rozhodování a i ve srovnání s FED či německou Bundesbankou, ještě z období před přijetím eura, se stále skládá z vysokého počtu členů. Guvernéri bez práva hlasovat se navíc budou muset povinně účastnit všech zasedání, kde budou moci navrhnout

řešení daného problému a využít možnost vyjádřit svůj názor a stanovisko, což bude jednání nejen prodlužovat, ale navíc bude docházet i k zvyšování organizačních nákladů.

S tím souvisí i skutečnost, že i jeden z hlavních výše zmiňovaných principů „jeden člen = jeden hlas“ nebude jednoznačně dodržena, neboť na rozhodování se budou moci podílet pouze ti zástupci národních centrálních bank, kteří budou zrovna disponovat hlasovacím právem.

Negativní ohlasy jsou vnímány i proti základním indikátorům určujících pořadí a uskupení zemí v rámci tří navrhovaných skupin. Navržený rotační systém je poměrně komplikovaný a některé aspekty jsou ještě dnes nejednoznačné, což může neblaze působit na jeho srozumitelnost, ale i zmiňovanou transparentnost. Obavy tohoto rázu navíc ve svých doporučeních vyjádřila i samotná Evropská komise, která dále mimo jiné poznamenala i potřebu hlubších a výraznějších změn v organizační struktuře směřující k větší centralizaci ECB.

Navržená reforma je tedy jakýmsi „polotovarem“, který problémy aktuálního systému rozhodování řeší jen částečně a nepředstavuje tak efektivní a výkonný mechanismus pro rychlé a účinné rozhodování v Radě guvernérů ECB. Je tedy více než zřejmé, že v současné době, kdy ještě nějakou dobu potrvá, než eurozóna přijme devatenáctého členu a uvede tak rotační systém hlasování do chodu, by mělo být zavedení reformy ještě důkladně zváženo a přehodnoceno všemi současnými členy EU, a to už i jen z toho podnětu, že státy, jež přistoupily do EU v roce 2004 a 2007 a zavázaly se k zavedení eura, neměly šanci se na schvalování reformy podílet, neboť svou oficiální podobu získala těsně před jejich vstupem do EU.

Z výše uvedeného vyplývá, že tato diplomová práce potvrzuje a přijímá hypotézu představenou v úvodu.

Seznam literatury

Knihy:

APEL, Emmanuel. *Central Banking Systems Compared: The ECB, The Pre-Euro Bundesbank and the Federal Reserve System*. Londýn : Routledge, 2003. 240 s. ISBN 041-53-0042-8.

ARTUS, Patrick; WYPLOSZ, Charles. *La Banque centrale europeenne*. Paris: Conseil d'Analyse Économique, 2002. 181 s. ISBN 2-11-005254-6

BALDWIN, Richard; WYPLOSZ, Charles. *Ekonomie evropské integrace*. Praha : Grada Publishing, s.r.o., 2008. 477 s. ISBN 978-80-247-1807-1.

DĚDEK, Oldřich. *Historie Evropské měnové integrace : Od národních měn k euru*. Praha : C.H.Beck, 2008. 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8.

DYSON, Kenneth; MARCUSSEN, Martin. *Central Banks in the age of the Euro*. Oxford : OUP Oxford, 2009. 384 s. ISBN 0199218234.

Evropské právo : Protokol o Statutu Evropského systému centrálních bank a Evropské centrální banky. *Ostrava : Sagit, a.s., 2008. 240 s.*

FITOUSSI, Jean-Paul; CREEL, Jérôme. *How to Reform the European Central Bank*. Londýn : Centre for European Reform, 2002. 65 s. ISBN 1901229343.

HOWARTH, David ; LOEDEL, Peter. *The European Cnetral Bank: the new European leviathan?*. Velká Británie : Antony Rowe, Ltd., 3003. 210 s. ISBN 0-333-92493-2.

KUBIŠTA, Václav. *Mezinárodní měnové vztahy*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2003. 83 s. ISBN 80-245-0616-5.

MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnové instituce*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2002. 254 s. ISBN 80-245-0431-6.

MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2006. 269 s. ISBN 80-245-1053-7.

TOMÁŠEK, Michal. *Evropské měnové právo*. Praha : C.H.Beck, 2007. 180 s. ISBN 978-80-7179-940-5.

Internetové odkazy:

BERGER, Helge; DE HAAN, Jakob; INKLAAR, Robert. *Should the ECB be restructured, and if so, how?* Munich : CESifo, 2002

Center for Latin American Monetary Studies [online]. 2010 [cit. 2011-03-19]. Structure of the Federal Republic of Germany, the Bundesbank and the ECB, Structural Changes. Dostupné z WWW: <http://www.cemla.org/actividades/2010/2010-08-ControlyPresupuestacion/201006_Bundesbankstructure.pdf>.

Centrální banky členských zemí EU [online]. 2010 [cit. 2010-06-18]. Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/mezinarodni_odkazy/mv_links_cb-eu.html>.

Commission opinion on the ECB recommendation ECB/2003/1 of 3 February 2003 for a Council Decision on an amendment to Article 10.2 of the Statute of the ESCB/ECB (based on Article 10.6 of the Statute).

Česká národní banka [online]. 2010 [cit. 2010-08-17]. Lisabonská smlouva a Česká národní banka. Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/mezinarodni_vztahy/lisabonska_smlouva/>.

European Central Bank : The adjustment of voting modalities in the Governing Council [online]. 2003 [cit. 2011-04-21]. Monthly Bulletin. Dostupné z WWW: <<http://scholar.google.cz/scholar?q=The+adjustment+of+voting+modalities+in+the+Governing+Council.pdf>>.

European Council: Report on the proposal for a Council decision on an amendment to Article 10.2 of the Statute of the European System of Central Banks and the European Central Bank, European Parliament, March 2003

Evropská centrální banka [online]. 2011a [cit. 2011-02-20]. Eurosystem. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_001.cs.html>.

Evropská centrální banka, Eurosystem, Evropský systém centrálních bank. Frankfurt am Main : Imprimerie Centrale s.a., Luxembourg, 2009. 34 s. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.europa.eu/pub/html/index.en.html>>. ISBN isbn978-92-899-0385-1.

Evropská centrální banka : HISTORIE, ROLE A FUNKCE. Frankfurt am Main : Evropská centrální banka, 2006. 218 s. ISBN 978-92-899-0212-0.

Evropská centrální banka [online]. 2008 [cit. 2011-02-20]. Ten Years In Pictures. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/10ann/pictures/html/photos08.en.html#/ecb/10ann/pictures/shared/img/2008/2008_01.jpg>.

Evropská centrální banka [online]. 2011b [cit. 2011-02-20]. Upisování základního kapitálu. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.int/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>>.

Evropská centrální banka [online]. 2011c [cit. 2011-02-20]. Výbory Eurosystemu/ESCB. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/educational/facts/orga/html/or_019.cs.html>.

Federal Reserve System [online]. 2011 [cit. 2011-03-19]. About Federal Reserve System. Dostupné z WWW: <<http://www.federalreserve.gov/aboutthefed/default.htm>>.

FRENKEL, Michael; FENDEL, Ralf . The New ECB Voting System: Some Room for Improvement. *Intereconomics* [online]. 2003, 6, [cit. 2011-04-03]. Dostupný z WWW: <<http://www.econstor.eu/dspace/bitstream/10419/41734/1/375238565.pdf>>.

GROS, David. a kol., (2002): *The euro at 25 (Special report of the CEPS macroeconomic policy group)*. Brussels, Centre for European Policy Studies, 2002.

Official Journal of the European Communities [online]. 24.12.2002 [cit. 2010-06 -18]. CONSOLIDATED VERSION OF THE TREATY ESTABLISHING THE EUROPEAN COMMUNITY. Dostupné z WWW: <http://eur-lex.europa.eu/cs/treaties/dat/12002E/pdf/12002E_EN.pdf>.

Organizace Evropské centrální banky [online]. 2010 [cit. 2010-06-18]. Zavedení eura. Dostupné z WWW: <http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_organizace_ecb.html>.

PROCHÁZKA, Petr. *Czech Journal of Economics and Finance* [online]. 2004 [cit. 2010-04-06]. Nový mechanismus hlasování v Radě. Dostupné z WWW: <http://journal.fsv.cuni.cz/storage/966_02_117-137.pdf>.

Rada guvernérů [online]. 2010 [cit. 2010-06-18]. Evropská centrální banka. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/decisions/govc/html/index.cs.html>>.

SERVAIS, Dominique. *The European Integration Process: A Changing Environment for National Central Banks*. Vídeň : ONB, 2005. 264 s.

Upisování základního kapitálu [online]. 2009 [cit. 2010-06-18]. Evropská centrální banka. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>>.

Úkoly ECB [online]. 2009 [cit. 2010-06-18]. Evropská centrální banka. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.de/ecb/educational/facts/orga/html/or_012.cs.html>.

Upisování základního kapitálu [online]. 2009 [cit. 2010-06-18]. Evropská centrální banka. Dostupné z WWW: <<http://www.ecb.europa.eu/ecb/orga/capital/html/index.cs.html>>.

Úřední věstník Evropské unie [online]. 9.5.2008 [cit. 2010-06 -09]. PROTOKOL (č. 4) O STATUTU EVROPSKÉHO SYSTÉMU CENTRÁLNÍCH BANK A EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/cs_statute_from_c_11520080509cs02010328.pdf>

Úřední věstník Evropské unie [online]. 2004 [cit. 2011-04-27]. ROZHODNUTÍ RADY ZASEDAJÍCÍ NA ÚROVNI HLAV STÁTŮ NEBO PŘEDSEDŮ VLÁD. Dostupné z WWW: <http://www.ecb.int/ecb/legal/pdf/cs_2003_223.pdf>.

Seznam zkratek

ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMI	Evropský měnový institut
EMU	Evropská měnová unie
EMS	Úvěrový mechanismu
ERM	Mechanismus směnných kurzů
ES	Evropská společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
EU	Evropská unie
FED	Federální rezervní systém
FOMC	Federální výbor pro otevřený trh
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská a měnová unie
MMF	Mezinárodní měnový fond
OECD	Organizace pro obnovu a rozvoj
TABS–MFI	Podíl země na souhrnných aktivech celkové rozvahy finančních institucí

Seznam obrázků

Obrázek č. 2.1: Etapy formování HMU.....	7
Obrázek č. 2.2: Evropský systém centrálních bank.....	12
Obrázek č. 3.1: Struktura Federálního systému rezerv.....	27
Obrázek č. 3.2: Sídla spolkových centrálních bank.....	33
Obrázek č. 3.3: Organizační struktura Bundesbanky před přijetím eura	34
Obrázek č.4.1: Rozdělení členů Rady guvernérů do skupin v rámci rotačního systému hlasování v Radě Guvernérů ECB.....	49

Seznam tabulek

Tabulka č. 2.1: Členské země eurozóny.....	11
Tabulka č. 2.2: Centrální banky zemí EU.....	13
Tabulka č. 2.3: Členové Rady guvernérů.....	18
Tabulka č. 2.4: Členové Výkonné rady ECB.....	21
Tabulka č. 3.1: Dvanáct regionálních bank Federálního rezervního systému.....	28
Tabulka č. 3.2: Členové FOMC v roce 2011.....	29
Tabulka č. 3.3: Počet členů rozhodovacích orgánů ve vybraných světových bankách.....	36
Tabulka č. 3.4: Modely rozhodovacích systémů.....	42
Tabulka č. 4.1: Rotační systém se dvěma skupinami.....	47
Tabulka č. 4.2: Rotační systém se třemi skupinami.....	48